

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Nina Logar

Medosebni odnosi in raba računalnika v družini

Diplomsko delo

Ljubljana, 2010

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Nina Logar

Mentorica:izr. prof. dr. Tanja Oblak Črnič

Medosebni odnosi in raba računalnika v družini

Diplomsko delo

Ljubljana, 2010

Medosebni odnosi in raba računalnika v družini

Odkar je računalnik postal nepogrešljiv v večini domov, se vse pogosteje postavlja vprašanje, kakšne posledice prinaša njegova uporaba za družine. Tako imamo na eni strani teoretike, ki pravijo, da računalnik deluje kot ločevalni element, saj zaradi pogoste uporabe zanemarjamo družino in prijatelje. Po drugi strani pa avtorji trdijo, da z njegovo uporabo globimo odnose z družino in da torej računalnik deluje kot povezovalni element. Kljub temu, da nam računalnik v veliki meri lajša in v pozitivnem smislu izboljšuje življenje, se strinjam z avtorji, ki jih prekomerna uporaba skrbi. Dejstvo namreč je, da čas, ki ga posvečamo uporabi računalnika žrtvujemo za čas, ki bi ga porabili za druge dejavnosti. Med slednje sodita tudi druženje in komuniciranje z družino. Ker v družini zmanjkuje časa za komunikacijo, pogosteje prihaja do konfliktov, ki se ne rešijo in se o njih ne pogovori. Vendar predpostavke, da je zato kriva zgolj uporaba računalnikov, ne moremo sprejeti.

Ključne besede: družina, računalnik, medosebni odnosi, komuniciranje, konflikt

Interpersonal relationships and computer use in families

Since the computer became indispensable for most households, questioning the effect of its use on families has been ever increasing. Therefore on one side we have theorists who argue that the computer acts as a dividing element, since frequent usage means neglecting family and friends. On the other hand, some authors argue that by using the computer we deepen our family relations and that the computer therefore acts as a connecting element. Despite the fact that the computer brings great ease and positive improvements to our lives, I agree with authors, who are concerned about excessive usage. The fact of the matter is that the time we spend focusing on the computer requires sacrificing time for other activities, such as spending time and communicating with your family. When a family spends less time communicating, this brings more frequent conflicts, which are not resolved or discussed. But the assumption that this is due only to frequent computer usage can not be made.

Key words: family, computer, interpersonal relations, communication, conflicts

Kazalo

1	Uvod	7
2	Medosebni odnosi.....	9
2.1	Zaupanje	10
3	Medosebno komuniciranje	11
3.1	Komunikacija v družini.....	12
3.2	Izražanje čustev	13
4	Konflikti	15
4.1	Nepravilnost reševanja konfliktov	16
5	Računalnik doma	19
6	Empirični del	21
6.1	Grafična predstavitev teoretsko-pojasnjevalnega modela	21
6.2	Hipotezi in njuna argumentacija	22
6.3	Zbiranje podatkov in operacionalizacija spremenljivk.....	23
6.3.1	Raziskava	23
6.3.2	Indikatorji	24
6.4	Rezultati raziskave	27
6.4.1	Zaupanje med družinskimi člani.....	28
6.4.2	Izražanje čustev.....	30
6.4.3	Izogibanje reševanju konfliktov	31
6.4.4	Pogostost rabe računalnika	32
6.4.5	Preverjanje povezanosti spremenljivk in hipotez	34
6.5	Zaključek	38
7	Poglobljena analiza.....	41
7.1	Raziskovalna vprašanja	41
7.2	Vzorec.....	42

7.3	Analiza in interpretacija podatkov	42
7.4	Zaključek	45
8	Sklep.....	47
9	Literatura.....	50
	Priloga A: Vprašalnik vpliv računalnika na medosebne odnose v družini	53
	Priloga B: Intervjuji z družinskimi člani	56

Kazalo grafov

Graf 6.1:	Zaupanje med družinskimi člani skozi pogovore	28
Graf 6.2:	Zaupanje med družinskimi člani	29
Graf 6.3:	Izražanje čustev	30
Graf 6.4:	Izogibanje reševanju konfliktov.....	32
Graf 6.5:	Pogostost uporabe računalnika	33

Kazalo tabel

Tabela 6.1:	Cronbachov alpha koeficient	24
Tabela 6.2:	Cronbachov alpha koeficient	25
Tabela 6.3:	Cronbachov alpha koeficient	26
Tabela 6.4:	Osnovne statistike spremenljivke 'zaupanje med družinskimi člani'	28
Tabela 6.5:	Osnovne statistike spremenljivke 'čustva1'.....	30
Tabela 6.6:	Osnovne statistike spremenljivke 'konflikti1'	31
Tabela 6.7:	Osnovne statistike 'pogostost rabe računalnika'	33
Tabela 6.8:	Povezanost neodvisnih in odvisne spremenljivke.....	34
Tabela 6.9:	Povezanost neodvisnih in odvisne spremenljivke s spremenljivko 'starost1'	35
Tabela 6.10:	Preverjanje regresijskega modela	36
Tabela 6.11:	Delež pojasnjene variance	36
Tabela 6.12:	Koeficient regresijske analize	37

Tabela 6.13: Preverjanje regresijskega modela s spremenljivko 'redni uporabniki'	39
Tabela 6.14: Delež pojasnjene variance	39
Tabela 6.15: Koeficient regresijske analize	39

Kazalo slik

Slika 6.1: Grafična predstavitev modela	21
---	----

1 Uvod

»Značilnost sodobnih komunikacijskih tehnologij je njihova naraščajoča prisotnost v naših domovih. Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je imelo v letu 2007 kar dve tretjini (66%) slovenskih gospodinjstev osebni računalnik« (Oblak Črnič 2009, 41). Deset let pred tem pa je osebni računalnik imela le tretjina slovenskih domov. Računalnik sicer ni več tako mlada tehnologija v naših domovih, vendar v intimne prostore družin še vedno vnaša novosti, ki vplivajo na spreminjanje domačega okolja (prav tam).

Družina je skupina, kjer so njeni člani v socialnem oz. medosebnem odnosu. Ta odnos izvira iz medosebnih interakcij in poteka kot komunikacijsko dogajanje iz oči v oči, s katerim pride do sporazumevanja in zaupanja, ter s katerim se odnosi vzdržujejo. Po mojem mnenju je največja sprememba, ki jo vdor komunikacijskih tehnologij prinaša v naše domove ta, da medosebno komuniciranje postaja vse manj pomembno. S tem prihaja do postopnega nesporazumevanja in nezaupanja, s čimer se posledično naši medosebni odnosi znotraj družine ne vzdržujejo. Tudi Oblak Črnič (2009, 43) se strinja, da je »družbena difuzija komunikacijskih tehnologij kompleksen proces, podprt z različnimi motivacijami in nepričakovanimi preobrati, ki pomembno prestrukturirajo obstoječe družinske ritme, načine preživljanja časa in celo vzorce bivanja v domačih prostorih.«

»Govor o osebni računalniku kot tako imenovanem novem »družinskem članu« tako pogosto spremlja govor o učinkih na družinske medosebne odnose, o novih oblikah medsebojne (ne)pomoči in težavah, ki jih imajo družinski člani pri medsebojnem razumevanju. Nove tehnologije tako postajajo del vsakodnevnih rutin, obenem pa jih spreminjajo« (Oblak Črnič 2009, 46).

V diplomskem delu bom tako sprva govorila o medosebnih odnosih, komunikaciji v družini in konfliktih. Vsi trije pojmi so med seboj zelo povezani, saj brez komuniciranja ni odnosov, prav tako pa ni odnosov, kjer ne bi nastajali konflikti, ki se brez pravega komuniciranja veliko težje razrešijo. Člani družine tako stalno sodelujejo med seboj v prizadevanjih, da bi ustvarili nek konsenz

glede skupnega življenja in postopno razvijejo sisteme komunikacije in sisteme za obvladovanje nesporazumov in negotovosti. Skupno življenje družine je namreč neskončno osciliranje okrog točke optimalnega medsebojnega sporazumevanja, kjer je naklonjenost enega do drugega ves čas prekinjajo konflikti in predelovanje teh, ko se spet vzpostavlja medsebojno zaupanje (Ule 2008, 85).

Nadalje bom govorila o spremembah, ki jih računalnik prinaša v naše domove. Pri tem bom povzemala mnenja različnih teoretikov, ki preučujejo vpliv računalnika na medosebne odnose in rezultate že obstoječih raziskav.

V zadnjem delu bom podala empirični vpogled v problematiko s preverjanjem teoretičnih izhodišč in predstavila rezultate raziskave, ki sem jo izvedla na družinah, ki imajo doma računalnik. Tem bom dodala še interpretacijo in analizo podatkov, ki sem jih pridobila z poglobljenimi intervjuji, ki sem jih opravila na istih družinah, ki so že sodelovali v raziskavi.

2 Medosebni odnosi

»Socialni odnosi so strukture in dogajanja, ki izvirajo iz vsakdanjih socialnih interakcij, vendar jih tudi presegajo s tem, da imajo svoj pomen, ki presega vsakokratne učinke socialnih interakcij« (Ule 2005, 297). Socialni odnosi potekajo kot komunikacijsko dogajanje, v katerem udeleženci drug drugemu predstavljajo sami sebe, svoja videnja drug drugega in odnosa drug z drugim (prav tam). »Med socialne odnose spadajo tudi medosebni odnosi, ki so posledica trajnejših, ponavljajočih se interakcij med dvema ali več osebami« (prav tam). »Medosebni odnos zahteva, da osebe, ki sodelujejo v interakciji, gojijo občutek in zavest o tem, da so v odnosu. Temeljijo na zaupnosti, naklonjenosti, lojalnosti, empatiji in odgovornosti do drugih oseb v odnosu« (Duck 1988 v Ule 2005, 297).

Dobri medosebni odnosi so tisti, v katerih se ljudje med seboj spoštujejo, kjer so ljudje drug do drugega sočutni in iskreni. V dobrih odnosih poteka redna in odprta komunikacija, ljudje se med seboj poslušajo in premišlujejo o stališčih drugih, si med seboj zaupajo in posamezniki lahko priznajo svoje pomanjkljivosti (Smith 2002, 28-30). Po Giddensu (2000 v Ule 2005, 297) so dobri in kakovostni medosebni odnosi tisti, kjer se veliko komunicira, zato da pride do razumevanja in zaupanja.

Če so dobri odnosi takšni, kot sem zapisala, potem so slabi medosebni odnosi njihovo nasprotje. Torej lahko rečemo, da so slabi medosebni odnosi tisti, v katerih se ljudje med seboj ne spoštujejo, kjer ljudje drug do drugega niso sočutni in iskreni. V slabih odnosih poteka neredna in zaprta komunikacija, ljudje se med seboj ne poslušajo in ne premišlujejo o stališčih drugih, si med seboj ne zaupajo in posamezniki ne morejo priznati svojih pomanjkljivosti. Se pravi se v slabih odnosih malo komunicira, zaradi česar pride do nerazumevanja in nezaupanja.

Za vzdrževanje odnosa je bistvenega pomena okrepitev odnosa oziroma ohranjanje temeljnega zaupanja v odnosu. To dosežemo s socialno psihološkimi dogodki, kot so medsebojna pomoč, izkazovanje solidarnosti,

naklonjenost, medsebojno spoštovanje itn. (Ule 2005, 299). Kot ugotavlja Julia Wood (v Ule 2005), je verjetno najvplivnejši dejavnik, ki vodi k poglobitvi odnosa do ravni medsebojnosti, vztrajno samorazkrivanje, samoodprtost in rastoče medsebojno zaupanje.

2.1 Zaupanje

Ko pomislimo na družino, pomislimo na skupnost, znotraj katere obstajajo bolj ali manj tesni osebni stiki. »Prostor družinske skupnosti je po eni strani kontekst obnašanja, doživljanja, razvoj vsakega člana skupnosti, po drugi strani pa družinski člani skozi življenjski prostor družine vplivajo na oblikovanje odnosov, doživljanja in čustvovanj« (Ule 2008, 84). V konkretnih oblikah razvoja družine se skozi postavljanje nalog in dejavnosti ter skozi skupno delovanje in premagovanje težav razvije kakovost odnosov med člani družine, ki jo označujeta predvsem zaupanje in vzajemnost (prav tam).

»Zaupanje je kakovost odnosa« (Planinc 2004, 24). Veliko avtorjev predvideva, da obstaja »osnovno zaupanje« ali »impulz zaupanja« ali fundamentalna iskrenost, ki se pojavljajo kot produkti uspešne socializacije v intimni, skrbni klimi zdravih družin (prav tam, 25). V odprti družinski skupnosti je prisotno sodelovanje vseh članov, skupnost temelji na zaupanju in ne toliko na pravilih (Pesjak v Iljaž in drugi 2006).

Rotter (v Sporiš 2007, 25) pravi, da je medsebojno zaupanje pričakovanje posameznika oz. skupine, da se lahko zanesse na besede, obljube, ustne ali pisne izjave drugega posameznika oz. skupine. Tako kot Rotter tudi Sztompka (v Sporiš 2007, 25) pravi, da je zaupanje sestavljeno iz nizov ver in pričakovanj. Zaupanje vključuje tudi obvezo skozi dejanja oz. metaforično povedano stavo. Pri odločanju ali bomo komu zaupali ali ne moramo oceniti zanesljivost cilja, na katerega stavimo.

Medsebojno zaupanje Fisher in Elis (1990) vidita kot »karakterno lastnost vsake uspešne skupine, ki sprejema skupne odločitve in se trudi za doseganje skupnih ciljev.« Brez zaupanja med člani določeni skupine bi bila njihova uspešnost vprašljiva. Zaupanje ni enosmerno, temveč poteka v vseh smereh, vključujoč vse člane skupine.

3 Medosebno komuniciranje

»Vzdrževanje dobrih odnosov vsebuje vsakdanje pogovorne rituale in pripovedi, pa tudi odkritost, zaupanje in odpuščanje« (Ule 2005, 9).

»Kakovost pogovora med nami izraža stanje naših medosebnih odnosov« (Ule 2005, 268).

Komuniciranje se nanaša na točno in nedvoumno posredovanje misli in čustev. Zelo pomembno je, da znamo izraziti sprejemanje in naklonjenost do druge osebe. Spretnost komuniciranja pomeni pošiljanje sporočil, ki so izražena tako, da jih drugi brez težav razbere ter pazljivo poslušanje, ki zagotavlja, da drugega dobro razumemo (Možina 2002).

Na dobre medosebne odnose torej vpliva medosebno komuniciranje, ki je definirano kot dogajanje, za katerega so značilni navzočnost ekspresivnih dejanj pri eni ali več osebah, zavestna ali nezavedna zaznava takšnih dejanj pri drugih ljudeh in povratno opazovanje, da takšno ekspresivno dejanje zaznavajo drugi (West in Turner 2004 v Ule 2005, 23). »Ima to bistveno značilnost, da so udeleženci komuniciranja usmerjeni drug na drugega in neposredno vplivajo drug na drugega« (Knapp 2002 v Ule 2005, 25). Je kontinuiran proces, ki zahteva in predpostavlja odgovor partnerja. Za medosebno komuniciranje je značilno, da je število udeležencev majhno, da morajo biti udeleženci fizično navzočni, saj se medosebno komuniciranje večkrat identificira s komuniciranjem iz oči v oči, ter da je takšno komuniciranje najmanj formalizirano (Ule 2005, 26). Pomembno je, da se med uspešno komunikacijo pretaka določena čustvena energija, saj prijazen, topel in čustveno poln odnos sprošča komunikacijo. Neizražena čustva in hladnost v odnosu, ki nastanejo kot posledica notranjega odpora ali zunanjega odklanjanja, preprečujejo sproščeno komunikacijo in ustvarjajo napetost. »Kvalitetna komunikacija pomeni aktivnost vseh udeležencev, tako govornika kot poslušalca, ko govornik daje informacije, ki dosežejo pozitiven »feedback«, torej odobravanje in razumevanje pri drugem« (Fabič 2007).

3.1 Komunikacija v družini

»Komunikacija je eden ključnih vidikov družinskega življenja. Vpliva tako na kakovost odnosov med starši kot na zdravo funkcioniranje posameznikov v družini in družinskem sistemu kot celoti« (Poljšak Škraban 2002, 381).

Tomorijeva meni (1994, 56-59), da dobra komunikacija ni le izražanje samega sebe in sporočanje svojih misli in čustev, temveč je obojesmeren proces, ki vključuje tudi sprejemanje in razumevanje sporočil drugih ter ustrezno odzivanje nanje. Način medsebojnega sporazumevanja je tesno povezan z naravo in vsebino odnosov med družinskimi člani v njem pa se kaže družinski vrednostni sistem, osebnost posameznih družinskih članov, medsebojna bližina, vsakodnevne navade, odprtost družine v svet ... Komunikacijske sposobnosti, odločajo o vrsti, globini in trajnosti odnosov, ki jih človek oblikuje z drugimi znotraj družine in zunaj nje. Jasna komunikacija je tudi pogoj za učinkovito reševanje različnih problemov, kar prav tako določa kakovost medosebnih odnosov.

Tudi po mnenju Koernerja in Fitzpatricka (2002) osrednjo vlogo v družini igra komunikacija, ki določa vsebino in vrsto odnosov. Družinsko komunikacijo definirata kot »skup medsebojno prepletenih norm – prepričanj in vedenj, kjer se kot osrednji dimenziji pojavljata usmerjenost k pogovoru in usmerjenost h konformnosti.« Prvo dimenzijo, usmerjenost k pogovoru, definirata kot »stopnjo, do katere družina ustvarja klimo, v kateri so družinski člani spodbujeni k prosti in odprti interakciji in komunikaciji o različnih stvareh« (Koerner in Fitzpatrick 2002, 39).

Pozitivna komunikacija v družini se kaže skozi empatijo ter aktivno poslušanje in podpiranjem drug drugega, negativna pa skozi dvojna sporočila, kritiziranje ipd. Negativna komunikacija zmanjšuje sposobnost družine, da bi si čustva izmenjala in podelila (Poljšak Škraban 2007, 195).

Tomorijeva (1994, 60-61) povzema naslednje značilnosti jasne, razumljive in neposredne komunikacije v družini:

- govor v prvi osebi in neposredno naslavljanje sporočil na tistega, ki mu je sporočilo namenjeno,
- razumljiv, odprt in enoznačen način izražanja čustev, misli in stališč,
- občutljivo in dejavno sprejemanje sporočil in izrazov vseh članov družine,
- upoštevanje, spoštovanje in dopuščanje izrazov čustev, misli in stališč, tudi če so ta različna od drugih,
- izražanje le svojih mnenj in čustev, brez podtikanja čustev in misli drugim,
- uporabljanje imen, ne pa določenih oznak za druge člane družine,
- sposobnost za strpno dogovarjanje,
- izogibanje ugotavljanja »kdo ima prav« in motiva »kdo bo koga«.

»Neposredno in skupno dogovarjanje prepreči nesporazume in nepoučenost ter omogoči, da vsakdo uskladi svoj delež sodelovanja z drugimi« (Tomori 1994, 61). »Pomembno je, da je v družini vedno znova mogoče vzpostaviti »all chanell net«, komunikacijsko verigo, v kateri so odprte vse komunikacijske poti« (Poljšak Škraban 2002, 381).

3.2 Izražanje čustev

Kot je razvidno, je komuniciranje v družini med drugim definirano z izražanjem čustev in upoštevanjem čustev drugih. »Čustva so integralni del socialnih interakcij in komuniciranja in nasprotno, socialne interakcije in komuniciranje so vedno vpleteni v čustvene kontekste« (Metts in Planalap v Ule 2005, 254). »Čustva so bazični del komuniciranja, vedno navzoča, vedno vplivna, povezana z vsemi drugimi procesi, ki sestavljajo socialno življenje. Imajo torej komunikacijsko vlogo« (Ule 2005, 259). Njihova najpomembnejša socialna vloga je, da posredujejo med zahtevami individualnega telesa in duha in med socialnim, političnim telesom in duhom (Ule 2005). Prostor medosebnega komuniciranja in socialnih interakcij velja za najbolj običajen prostor za pojavljanje in odvijanje skoraj vseh čustev. »Medosebno komuniciranje je najbolj očitno prizorišče za upravljanje s čustvi in v bistvu eden najbolj pomembnih razlogov za čustvovanje« (Ule 2005, 259-260).

Večina čustev se pojavi iz odnosov z drugimi ljudmi in tudi njihov pomen je vezan na socialne odnose. »Čustva pomenijo motivacijski sistem za komuniciranje, imajo sporočilno moč in vrednost. Podpirajo in podajajo osebni kontekst komuniciranja« (Ule 2005, 244). Pomembno vlogo imajo torej v komuniciranju z drugimi osebami, kjer povzročajo spremembe v načinu interakcij. Ule (2005, 245) pravi, da so »čustva posamična, razmeroma prehodna stanja, ki se pojavljajo po celotni dimenziji lestvice od pozitivnih do negativnih oziroma od prijetnih do neprijetnih in sprožajo določeno stopnjo fiziološke aktivacije kot integralni del čustvenih doživljanj«.

Čustva udeleženih predstavljajo osnovo vsakemu medsebojnemu odnosu. Odnos, ki ne temelji na čustvih je nemogoč, saj so ta prisotna že pri vsakem našem razmišljanju. S čustvi si prav tako izoblikujemo mnenja o drugih, kakor tudi o sebi. »Čustva so torej tista, ki povzročijo in izrazijo naš odnos do človeka ali situacije« (Svetic 2003). Mayer in drugi (2001, 59) pravijo, da »negativen čustveni odnos povečuje sprejemljivost za negativne povratne signale, ki ovirajo sporazumevanje, medtem ko pozitivna čustva spodbujajo naklonjenost in odpirajo sogovornike. Čustveni okvir določa vzdušje v skupini, ki je temeljni motivacijski dejavnik«.

Byng-Hall (v Poljšak Škraban 2002, 383) ugotavlja, da so »čustva vlakna in barve preproge družinskega življenja«. Izredno pomembno je, da ima človek v družini možnost, da mu je to, kar resnično čuti, omogočeno izraziti, pojasniti, predelati (Poljšak Škraban 2002, 384).

»Čustva so gonilna sila, ki ohranja družino ali pa jo razdre. Čustva energizirajo odnose. Vzajemno delovanje čustev in interakcij je kreativno, če se spodbujajo. V nasprotnem primeru se začne družina izogibati situacijam, v katerih se pojavljajo določena neprijetna čustva, razvije se družinska obramba« (Poljšak Škraban 2002, 383) in nezaupanje med družinskimi člani. Skynner (prav tam, 384) navaja značilnosti čustvovanja v »zdravih družinah«. Gre za zaupanje, pričakovanje pomoči, toplo vzajemno skrb in odgovornost. Ambivalentna čustva so sprejeta kot normalna in so integrirana. Odnosi so topli, v družini je veselje, humor, duhovitost, nežnost, empatija. Nasprotno pa so v motenih družinah, kjer

vlada nezaupanje, pričakovanje slabega, izdaje, kjer so ambivalentna čustva neintegrirana, pogosti cinizem, sovraštvo, sadizem, obup.

4 Konflikti

»Beseda konflikt lahko označuje boj, spopad, spor, prepir, nesoglasje« (Verbinc 1982, 367). Konflikt je neskladnost argumentov, idej in interesov med posamezniki in skupinami (Burton 1990, 1). O konfliktu govorimo, kadar sta istočasno prisotni dve ali več potreb, ki pa jih ni mogoče vseh zadovoljiti. Po Avruchu (2000, 24) je konflikt definiran kot »značilnost vseh človeških družb in potencialni pojav vseh družbenih odnosov, kar pomeni, da se z njimi lahko srečujemo vsakodnevno«.

Teoretiki konfliktov predstavljajo prepričljiv primer, kjer pokažejo, da je konflikt neizogiben del vseh človeških združenj (Straus 1979, 75). Teoretično ni možno, da konfliktov ne bi bilo. Po drugi strani pa visoka stopnja konfliktov privede do tako visoke stopnje stresa in/ali hitrih sprememb, da je družbeno dobro počutje negativno prizadeto. Ko teoretiki konfliktov govorijo o vseprisotnosti konfliktov, se nanašajo na konflikt interesov, na dejstvo, da člani socialne skupine, ne glede na to kako je ta mala in intimna, vsi iščejo kako živeti izven njihovih življenj v skladu z osebnimi dnevnimi redi, ki se neizogibno razlikujejo (prav tam 76). Te razlike se kažejo v pomembnosti dogodkov, ki se pojavljajo znotraj družine. Avtor navede primere, kot so: Katera oddaja se bo zvečer ob osmih gledala na televiziji? Ali naj se denar porabi za počitnice ali privarčuje?

»Konflikt nastane, ko ena stran skuša doseči razumevanje svojega stališča pri nasprotni strani in jo tako ovira, da bi počela isto« (Lipičnik 1996, 37). »Konflikt izhaja iz interakcije med osebami, pri katerih gre po navadi za nestrinjanje, različnost idej ali interesov« (Novak 2000, 106).

Rus (1992, 207) pa konflikt definira kot »socialno situacijo, kjer si igralci različnih socialnih vlog prizadevajo doseči, uresničiti ali braniti različne ali nasprotno cilje, vrednote oziroma interese, ali pa skušajo istočasno, na tekmovalne, nasprotujoče si načine doseči iste cilje«.

»Konflikti so nujni sestavni del medčloveških odnosov«. Funkcioniranje družine se kaže tudi v tem, kako ravna v medosebnih konfliktih (Poljšak Škraban 2002, 385). Po G.R. Bachu (prav tam) je »konstruktivni konflikt tisti, ki je avtentičen, pošten, recipročno aktiven, direkten, z obojestransko sprejeto odgovornostjo, s sproščujočim in dobrohotnim humorjem, z odkrito agresivnostjo, z jasno komunikacijo, z usmerjenostjo na osebo s katero smo v konfliktu«.

Pondyju (prav tam) je pri vsakem konfliktu poleg objektivnih dejstev zelo pomembno, kako soudeleženci subjektivno sprejemajo konfliktno situacijo; pomembno je njihovo čustveno doživljanje, personaliziranje objektivne konfliktno situacije. Celoten konfliktni proces postane zelo kompliciran, če upoštevamo, da na latentni konflikt vplivajo posledice prejšnje konfliktno situacije in okolica, na emocionalno doživljanje vpliva stopnja notranje napetosti soudeležencev, na percepcijo konfliktno situacije različni obrambni mehanizmi (negiranje, odrivanje, zavračanje ipd.), na sam izražen konflikt pa strateška razmišljanja in udeleženčevo ravnanje s konfliktom. Vse to ustvarja konfliktno epizodo. Te epizode pa so medsebojno ciklično povezane in prehajajo ena v drugo, kar je značilno prav za zakonske in družinske prepire.

»Konflikt je naravni del vsakega socialnega odnosa in ima tako pozitivne kot tudi negativne posledice na stabilnost in kvaliteto odnosa« (Bowker in Bukowski v Bowker 2004, 90). Vpliv konflikta je osredotočen bolj na upravljanje z njim kot na frekvenčnost (Laursen v Bowker 2004, 90). Prijateljstva se v veliki meri ne zaključijo zaradi prisotnosti ali odsotnosti konflikta, temveč zaradi neustreznega ravnanja v načinu upravljanja s konfliktom. Najpogostejši vzroki za konflikt med posameznikoma so: zavrnitev, posmehovanje, omalovaževanje, nadlegovanje, pomanjkanje zanimanja oziroma zanemarjanje in neupravičena kritika. Največja posledica za nereševanje nesporazumov ter konfliktov je izguba zaupanja. V takem primeru pogosto pride do razpada prijateljske vezi (Fehr 1996, 160).

4.1 Nepravilnost reševanja konfliktov

Prva nepravilnost pri reševanju konflikta je ta, da se ne ugotovi, kako je konflikt nastal. Nadalje, se ne ustvari primerna klima. To pomeni, da se udeleženci v konfliktu ne zavedajo, da ima lahko konflikt tudi pozitivne lastnosti, ki jih zato pri

reševanju ne dajejo v ospredje. Nadalje udeleženci v konfliktu ne poiščejo skupnih ciljev in skupne rešitve. To pomeni, da se velikokrat ne upošteva mnenj in interesov vseh in da se ne zavedajo, da lahko s tem pridejo do novih, skupnih mnenj in interesov (Lipičnik 1996).

Največja napaka, ki se pojavlja, pa je ta, da se konflikt ignorira oziroma da posamezniki v konfliktu uporabljajo pasivno strategijo, s katero se izogibajo neposrednemu pogovoru o problemu, namesto da bi uporabili strategijo razporeditve, ki vključuje eksplicitni pogovor o konfliktu, v katerem je posameznik označen kot krivec, od katerega se pričakuje priznanje. Tudi strategija dopolnitve sloni na neposrednem pogovoru, vendar v tem primeru posameznik ni označen za negativnega, temveč je nevtraln ali pozitivno ovrednoten, kar ne zahteva izpostavitve krivca konflikta (Fehr 1996, 162-163).

Konstruktivno reševanje lahko ovira in prepreči že napačno razumevanje ali pa negativen odnos do konflikta, zaradi česar se udeleženci na konflikt odzovejo impulzivno. Prav tako do ovire prihaja, ker vpleteni ne znajo poslušati, kar pomeni, da nočejo poslušati interesov drugih. Neustrezno komuniciranje pa je povezano tudi z napačnim izražanjem ter neprimerno uporabo izrazov, pri čemer se druge skuša prikazati kot krive, nesposobne itd. To lahko pripelje do novih konfliktov, s čimer se cilj še bolj odmika. Pomembna pa je tudi neverbalna komunikacija, kajti z neprimerno govorico telesa in neprimernim glasom lahko udeležence odvrnemo od sodelovanja. Nepravilno reševanje se kaže tudi v tem, ko udeleženci niso pripravljene razodeti pravih vzrokov za konflikt ali njihovo obrambno vedenje, ko se skušajo izvleči iz konfliktne situacije. Nadalje je ovira tudi to, ko udeleženci ne znajo obvladovati sebe in svojih čustev, ter ko se ne znajo pogajati, kar pomeni, da ne priznavajo različnih mnenj in ne znajo izraziti lastnega mnenja (Makar 2008).

Pomembno je, da se konflikti pravilno rešijo, saj le to pripomore, da se odnosi poglobijo in obogatijo, da se medsebojno zaupanje med posamezniki in skupinami ohranja. »Nasprotno pa nepravilno reševanje in izogibanje konfliktom vodi v nezadovoljstvo, slabše odnose, manjše medsebojno zaupanje, slabše delovanje skupine in nedoseganje skupnih ciljev« (Novak 2000).

A zakaj prihaja do situacije, da se posamezniki ne želijo pogovoriti in razrešiti konflikta? Nekateri vidijo razlog prav v računalniku, ki je lahko vzrok za konflikte in vzrok za nepravilno razreševanje le teh. V članku Tanje Oblak Črnič (2009) so raziskovali pomen računalnika v domovih in diskurze, ki se razvijajo ob tem. Za ta namen so opravili intervjuje z družinami, kjer so jih spraševali, kakšne spremembe jim računalnik prinaša. Tako so na eni strani tisti, ki pravijo, da je računalnik nepogrešljiv, tako za starše kot za otroke, ter da je to zelo dobra naložba v prihodnost. Po drugi strani pa ga ljudje vidijo tudi kot škodljivca, vsiljivca in tolažnika. »Kot »škodljivca« starši računalnik ocenjujejo, ko ga označijo kot krivca za družinske konflikte, kar pojasnjujejo z vse manjšo prisotnostjo članov v skupnih prostorih doma« (Oblak Črnič 2009, 53). Tako je mati dveh hčera (v Oblak Črnič 2009) povedala: »Če se skregamo, se dostikrat ne pogovorimo več, ampak se vsak umakne v svoj kotiček in se dela, da je zaposlen ter da nima časa za pogovor.« S tem se strinjajo tudi drugi starši (v Oblak Črnič 2009): »/.../ sem že večkrat opazil, da otroci po prepiru tolažbo najdejo v računalniških igrinah, kar pa se mi ne zdi primerno. Raje bi videl, da se zjokajo na postelji, kot da se sesedejo pred računalnik, ker to ni rešitev« (oče treh otrok) in »po vsakem prepiru se otroka umakneta v svoje sobe in tolažbo iščeta v računalniku« (oče dveh otrok).

5 Računalnik doma

Nedavne raziskave o vplivu uporabe interneta in računalnika na družabnost, so se poenostavljeno polarizirale na debate o »slab internet in računalnik« proti »dober internet in računalnik«. Se pravi so na enem koncu tisti, ki verjamejo, da uporaba računalnika in interneta vodi k več in boljšim socialnim odnosom, saj ustvarjata nov medij za komuniciranje z družino in prijatelji ter hkrati za vzpostavljanje novih odnosov (Nie in Hillygus 2002). Ti vidijo računalnik in internet, kot nekaj pozitivnega, kar bo spodbudilo večjo komunikacijo in boljšo dostopnost do izobrazbe ter bo promoviralo globalno razumevanje in svet naredilo lepši (Rheingold v Hughes in Hans 2001). Na drugi strani pa so tisti, ki pravijo, da te uporaba računalnika pripelje do družbene izoliranosti, saj čas, ki ga preživimo za računalnikom zamenjamo za tistega, ki ga preživimo za družbene aktivnosti in medosebne interakcije (Nie in Hillygus 2002). »Računalniška tehnologija bi naj tako spodbujala osiromašenje odnosov, izolacijo ljudi znotraj družin in oddaljevanje družin od zunanjega sveta« (Stoll v Hughes in Hans 2001). »Paradokсно bi naj tako uporaba računalnika povečala komunikacijo s prijatelji in družino izven doma, vendar jo zmanjšala med ljudmi znotraj doma« (Weatherall in Ramsay 2006).

Spremembe, ki jih prinašata računalnik in internet v domove, so raziskovali tudi Kraut in drugi (v Hughes in Hans 2001). Zanimale so jih predvsem spremembe v količini časa, ki jih preživimo z družinskimi člani. Rezultati so bili v skladu z njihovimi pričakovanji. Tako je bila večja uporaba računalnika povezana z manjšim številom ur, ki so jih ljudje porabili za komuniciranje z družinskimi člani znotraj gospodinjstva. Raziskava Nia in Erbringa (2002) je prav tako pokazala, da več časa, ko ljudje uporabljajo računalnik, bolj izgubljajo stik z njihovim družbenim okoljem. Ta izguba je opazna že pri 2-5 urni uporabi in se bistveno povečuje pri tistih, ki za računalnikom preživijo več kot 10 ur. Avtorja za razlog navajata predvsem individualno naravo računalnika oz. uporabo računalnika kot individualno aktivnost, ki ne more služiti samo kot zvok v ozadju, kot to lahko recimo televizor, ampak zahteva angažiranje in pozornost (Nie in Erbring 2002). Tudi v raziskavi, kjer sta Orleans in Laney (v Hughes in Hans 2001) opazovala

uporabo računalnikov v družinah, sta zabeležila malo ali skoraj nič pogovorov med starši in njihovimi otroci, ko so ti računalnik uporabljali. Temu skladni so tudi rezultati raziskave Watta in Whita (v Weatherall in Ramsay 2006), ki sta prav tako raziskovala interakcije med uporabo računalnika. Ugotovila sta, da medtem, ko eden izmed članov družine uporablja računalnik, z drugimi komunicira minimalno.

Uporaba računalnika doma ima tako negativen vpliv na čas, ki ga porabimo za druženje z družino in s prijatelji, kot tudi na čas, ki ga porabimo za družbene aktivnosti (Nie in Hillygus 2002). Vendar pa sama mislim, da na to ne vpliva samo prisotnost računalnika v domu, ampak tudi njegova lokacija. Kadar je v gospodinjstvu samo en računalnik je njegova lokacija izbrana drugače, kot če sta prisotna dva ali več (Frohlich in Kraut 2002). Tako je računalnik v glavnem postavljen v delovno sobo, ki je na nek način privaten a vseeno skupen prostor (Frohlich in Kraut 2002). Če postavimo računalnik v bolj privaten prostor, bo imel lastnik tega prostora bolj privilegiran uporabniški status, s čimer bo druge odvrčal od uporabe ter hkrati preprečeval, da bi se drugi v času uporabe pogovarjali z njim (Frohlich in Kraut 2002). Če pa je računalnik postavljen v skupne prostore, bo to sicer res spodbudilo večjo delitev in interakcijo okrog naprave, vendar pa bo s tem ogrožena privatnost in individualnost, ki jo uporaba računalnika zahteva (Frohlich in Kraut 2002). V obeh primerih lahko pride med družinskimi člani do slabših medsebojnih odnosov. V prvem primeru, ko je računalnik postavljen v privaten prostor se zmanjša komunikacija med družinskimi člani, saj si odmaknjen od skupnih prostorov, kot sta kuhinja ali dnevna soba. Prav tako lahko pride do konfliktov, saj člani družine tistemu, ki računalnik uporablja, očitajo, da ne preživlja časa z njimi ali da jim onemogoča lastno uporabo. V nasprotnem primeru, ko je računalnik postavljen v skupen prostor, prihaja do konfliktov, saj uporabnik nima zadostne zasebnosti. Vsi lahko namreč spremljajo, kaj na računalniku počne, se v to vtikujejo in komentirajo. Prav tako lahko pride do konflikta, ker družinski člani pričakujejo, da slediš in sodeluješ v pogovoru, kar pa je težko doseči, če zraven uporabljaš računalnik.

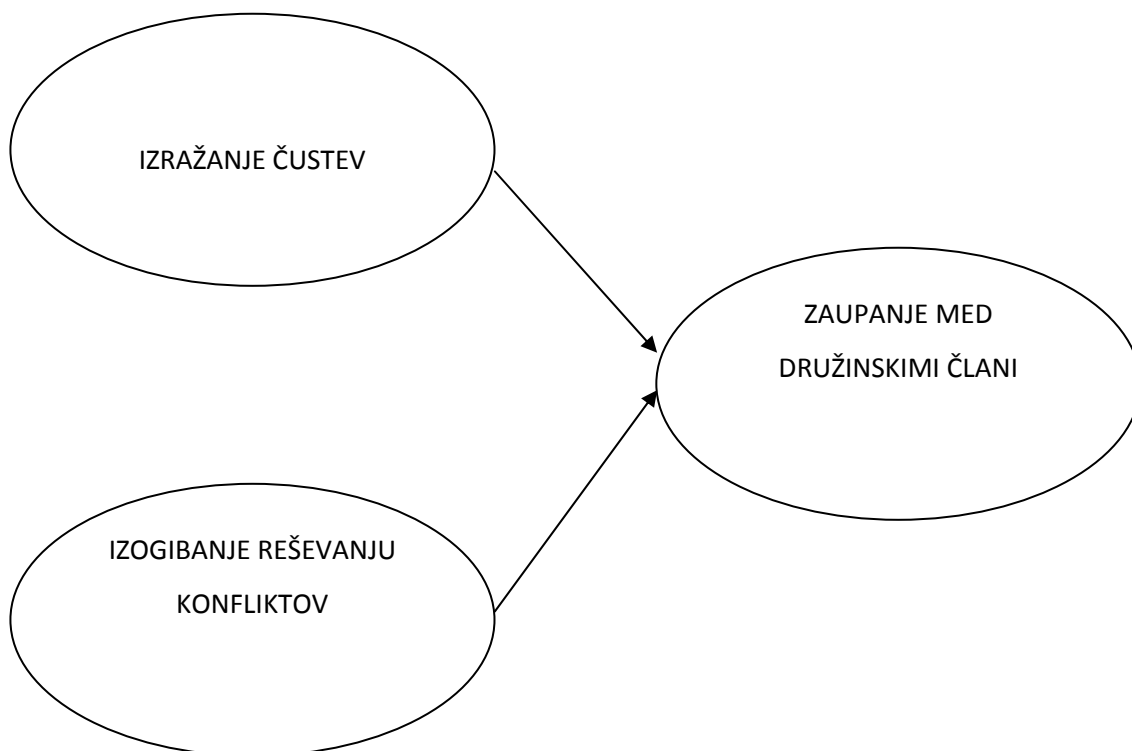
6 Empirični del

Glede na teoretski okvir bom z raziskavo skušala dokazati, da zaradi računalnika prihaja do vse manjše komunikacije med družinskimi člani, ter posledično do slabših medosebnih odnosov med njimi. V raziskavi me je zanimalo, koliko ur tedensko povprečno posameznik uporablja računalnik doma, kolikšna je stopnja izražanja čustev med člani družine, kolikšno je zaupanje med njimi in kako reagirajo, kadar imajo konflikte. V ta namen v tem delu diplomske naloge predstavljam rezultate raziskave, ki sem jo opravila, pred tem pa še nekaj dejstev o sami izvedbi.

6.1 Grafična predstavitev teoretsko-pojasnjevalnega modela

Model prikazuje spremenljivke, ki sem jih vključila v raziskavo in povezanost med njimi. V raziskovalni model sem vključila dve neodvisni in eno odvisno spremenljivko.

Slika 6.1: Grafična predstavitev modela

6.2 Hipotezi in njuna argumentacija

V nadaljevanju navajam hipotezi in njuno argumentacijo.

Hipoteza 1: Premajhno izražanje čustev zmanjšuje zaupanje med družinskimi člani.

Argumentacija:

Izražanje čustev in zaupanje je obojestranski proces. Na eni strani velja, da če v odnosu ni zaupanja, posamezniki ne bodo izražali svojih čustev. Po drugi strani pa tudi velja, da če posameznik ne izraža svojih čustev, ga drugi sprejemajo kot zaprtega, skrivnostnega, nesramnega, skratka kot osebo, o kateri nič ne vedo in ji zato ne zaupajo. »Najpomembnejša situacijska determinanta zaupanja je stopnja komunikacije med udeleženci. Čim več pomembnih podatkov smo pripravljene razkriti drugemu, toliko bolj nam bo zaupal in toliko več bo pripravljen sam razkriti« (Lamovec 1989, 184). »Prisotnost pozitivnih čustev ustvari določeno emocionalno klimo, ki je predpogoj zaupanja« (prav tam, 185). »Preveč zadržano in čustveno siromašno komuniciranje vzpostavlja distanco med partnerji, komuniciranje poteka bolj formalno, je bolj dolgočasno, pasivno« (Ule 2005, 257).

Hipoteza 2: Izogibanje reševanju konfliktov zmanjšuje zaupanje med družinskimi člani.

Argumentacija:

Družinski člani pogosto ne razrešijo konfliktov, kot bi jih naj. To po Trenholmovi in Jensen (v Ule 2009) pomeni, da ne znajo pravilno izraziti občutkov in čustev in da ne govorijo natančno o tem, kar jih dejansko moti. Tudi Gottman (v Ule 2009, 378) pravi, da se z izogibanjem in odklanjanjem pogovorov o težavah in spornih stvareh, kopičijo sporne zadeve. S tem člani začnejo okrog sebe graditi zid, s čimer si vedno bolj zapirajo vrata pred reševanjem medsebojnih nesoglasij, kar posledično pripelje do razraščanja težav in konfliktov na eni strani in do izgube zaupanja med posamezniki na drugi strani. Zaupanje med člani se krha torej zaradi nepravilnega razreševanja konfliktov. Razrešeni konflikti prinašajo celo vrsto pozitivnih posledic, saj pripomorejo k ozaveščanju

problemov in najdbi ustrežnejše rešitve, spodbujajo spremembe itn. Poleg tega razrešeni konflikti omogočajo bolj intenzivno sodelovanje in omogočajo večje zaupanje med posamezniki. Nasprotno pa se neučinkovito razrešeni konflikti ponavljajo in postanejo vir frustracij in sovražnosti. V takih razmerah pa odnosi ne morejo napredovati, navadno nazadujejo (Černigoj 2009).

6.3 Zbiranje podatkov in operacionalizacija spremenljivk

6.3.1 Raziskava

Glede na vsebine spremenljivk in definicije pojmov, sem poiskala indikatorje svojih spremenljivk. Nato sem veljavnost izbranih indikatorjev preverjala z raziskavo. Podatki o raziskavi:

Obdobje zbiranja podatkov: 19. september 2010 – 26. september 2010

Metoda zbiranja podatkov: Anketni vprašalnik

Ciljna populacija: Družine, v katerih je vsaj eden izmed otrok osnovnošolec ali srednješolec.

Vzorec: V vzorec so vključeni vsi, ki so do 26. septembra rešili vprašalnik.

Velikost vzorca: $n = 34$

Opis vzorca: V mojem vzorcu je 60% žensk in 40% moških. Najmlajši anketiranec je imel 9 let, najstarejši pa 54 let. Povprečna starost anketirancev pa je bila 32 let.

Postopek zbiranja podatkov: Posamezniki so dne 19. 9. 2010 na elektronske naslove prejeli vabilo za sodelovanje v raziskavi. Vsako vabilo je bilo opremljeno s povezavo do vprašalnika. Vse skupaj sem razposlala 70 vabil in pravilno rešenih prejela le 34.

6.3.2 Indikatorji

Indikatorji odvisne spremenljivke

Indikatorji odvisne spremenljivke se nanašajo na vprašanje o zaupanju, ki ga družinski člani izkazujejo med pogovorom in na vprašanje o zaupanju, ki ga posameznik čuti do svoje družine: ZAUPANJE MED DRUŽINSKIMI ČLANI:

- Pri pogovoru so vedno iskreni
- Pogovor z menoj jih zanima
- Dajo mi vedeti, da se lahko zaupam
- Pripravljene so mi prisluhniti
- So časi, ko svoji družini res ne morem zaupati
- Moja družina je popolnoma iskrena z menoj
- Imam občutek, da svoji družini lahko popolnoma zaupam
- V družini se obljube vedno uresničijo
- Imam občutek, da me v družini ne obravnavajo iskreno
- V družini me obravnavajo pravično
- Lahko računam na svojo družino, če potrebujem pomoč

Indikatorje sem združila iz dveh različnih lestvic. Tako so trditve od ena do pet povzete iz Burgoonove in Halove Validation and Measurement of the Fundamental Themes of Relational Communication, trditve od šest do dvanajst pa po lestvici, ki sta jo Larzerele in Huston uporabila pri raziskavi The Dyadic Trust Scale: Toward Understanding Interpersonal Trust in Close Relationships.

Tabela 6.1: Cronbachov alpha koeficient

Cronbach's Alpha	N
,912	11

Vrednost Cronbachovega alpha koeficienta znaša 0,912, kar pomeni, da indikatorji, ki sem jih izbrala, zanesljivo merijo spremenljivko.

Indikatorji neodvisnih spremenljivk

Indikatorji prve neodvisne spremenljivke se nanašajo na vprašanje o izražanju čustev pred člani družine: IZRAŽANJE ČUSTEV:

- Z lahkoto izražam čustva pred člani svoje družine.
- O svojih čustvih govorim le redko.
- Pogosto postanem sramežljiv/a v družbi svoje družine.
- O svojih čustvih govorim zelo pogosto.
- Želim si, da bi pogosteje izražal/a svoja čustva.

Indikatorje sem povzela po lestvici Wheellesa v A Follow-up Study of the Relationships among Trust, Disclosure and Interpersonal Solidarity. Lestvica je bila sestavljena iz več lestvic, od katerih je zame prišla v poštev ta, ki je sestavljena iz trditev o pogostosti izražanja čustev.

Tabela 6.2: Cronbachov alpha koeficient

Cronbach's Alpha	N
,675	5

Vrednost Cronbachovega alpha koeficienta znaša 0,675, kar pomeni, da indikatorji, ki sem jih izbrala, zanesljivo merijo spremenljivko.

Indikatorji druge neodvisne spremenljivke se nanašajo na vprašanje o konfliktih, ki jih imajo družine zaradi uporabe računalnika in kako pogosto v teh situacijah ravnajo v skladu z navedenimi trditvami: IZOGIBANJE REŠAVANJU KONFLIKTOV:

- Nesoglasij ne jemljem resno
- Predlagam, da skupaj poiščemo rešitve za nesoglasja
- Umaknem se, ko nastanejo nesoglasja
- Skušam omiliti nesoglasja s tem da jih prikažem kot nepomembna
- Med nesoglasjem vztrajam pri svojem mnenju
- Naše razlike v mnenjih skušam prikazati kot nepomembne
- Raje sem tiho, kot pa da se kregam s člani svoje družine
- Odločno izražam svoje mnenje v nesoglasju s svojimi člani družine

Indikatorje sem povzela po Wilsonovi in Waltmanovi lestvici Organizational Communication Conflict Instrument. Lestvico sestavlja 30 trditev, od katerih jih je za mene prišlo v poštev osem.

Tabela 6.3: Cronbachov alpha koeficient

Cronbach's Alpha	N
,657	6

Vrednost Cronbachovega alpha koeficienta znaša 0,657, kar pomeni, da indikatorji, ki sem jih izbrala, zanesljivo merijo spremenljivko.

V vprašalnik sem vključila tudi vprašanje o povprečni uporabi računalnika doma in vprašanje, ki se nanaša na spremembo časa, ki ga posvetimo drugim aktivnostim, ki pa ga pri nadaljnji analizi ne upoštevam

POGOSTOST RABE RAČUNALNIKA:

- doma nimamo računalnika
- manj kot uro
- do pet ur
- pet do deset ur
- med 10 in 20 ur
- več kot 20 ur

KOLIČINA ČASA ZA DRUGE AKTIVNOSTI:

- druženje z bližnjimi prijatelji
- druženje z družinskimi člani
- udejstvovanje v športnih aktivnostih
- izražanje osebnih čustev
- gledanje televizije
- poslušanje radia
- branje
- spanje
- umetniško/kreativne dejavnosti

Obe vprašanji sem povzela iz Study of the Social Consequences of the Internet, ki jo vsako leto opravi The Stanford Institute for the Quantitative Study of Society.

6.4 Rezultati raziskave

Spremenljivke, ki sem jih uporabila za preverjanje svojega modela, sem tvorila iz izbranih indikatorjev, ki sem jih že predstavila. Posamezne indikatorje in spremenljivke bom sedaj predstavila še grafično. Odvisno in dve neodvisni spremenljivki sem tvorila z Likertovo lestvico, sestavljeno iz vrednosti od 1 do 7, kjer 1 pomeni vedno, 7 pa nikoli. Spremenljivko 'pogostost rabe računalnika' pa sestavljajo odgovori od ena do šest, kjer ena pomeni, doma nimamo računalnik in šest, računalnik uporabljam več kot 20 ur.

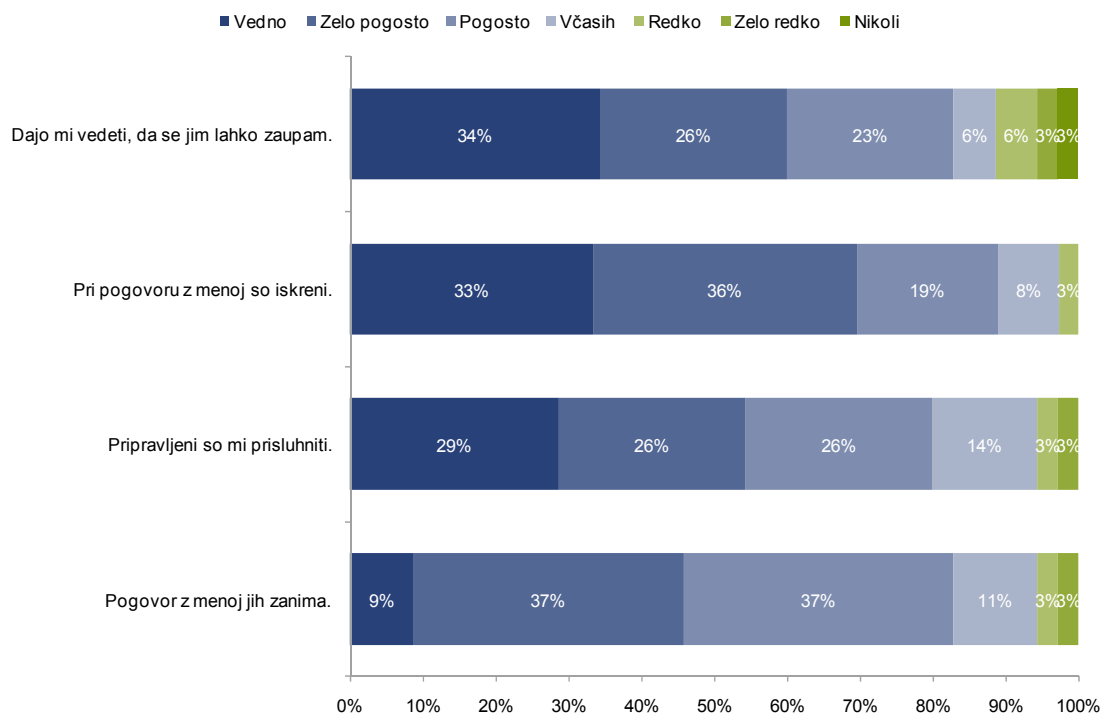
6.4.1 Zaupanje med družinskimi člani

Iz izbranih indikatorjev zaupanja med družinskimi člani sem oblikovala spremenljivko 'zaupanje med družinskimi člani'. To sem storila tako, da sem seštela vrednosti posameznih indikatorjev ter jih delila s skupnim številom indikatorjev osnovne statistike. Tako pridobljene spremenljivke prikazujem v tabeli 6.4. Teoretska minimalna vrednost znaša 1. V tem primeru pomeni, da oseba vedno zaupa svoji družini. Vrednost 7 pa pomeni, da anketirana oseba nikoli ne zaupa svoji družini. Povprečna vrednost spremenljivke znaša 2,2, kar nakazuje relativno visoko mero zaupanja med anketiranimi družinskimi člani.

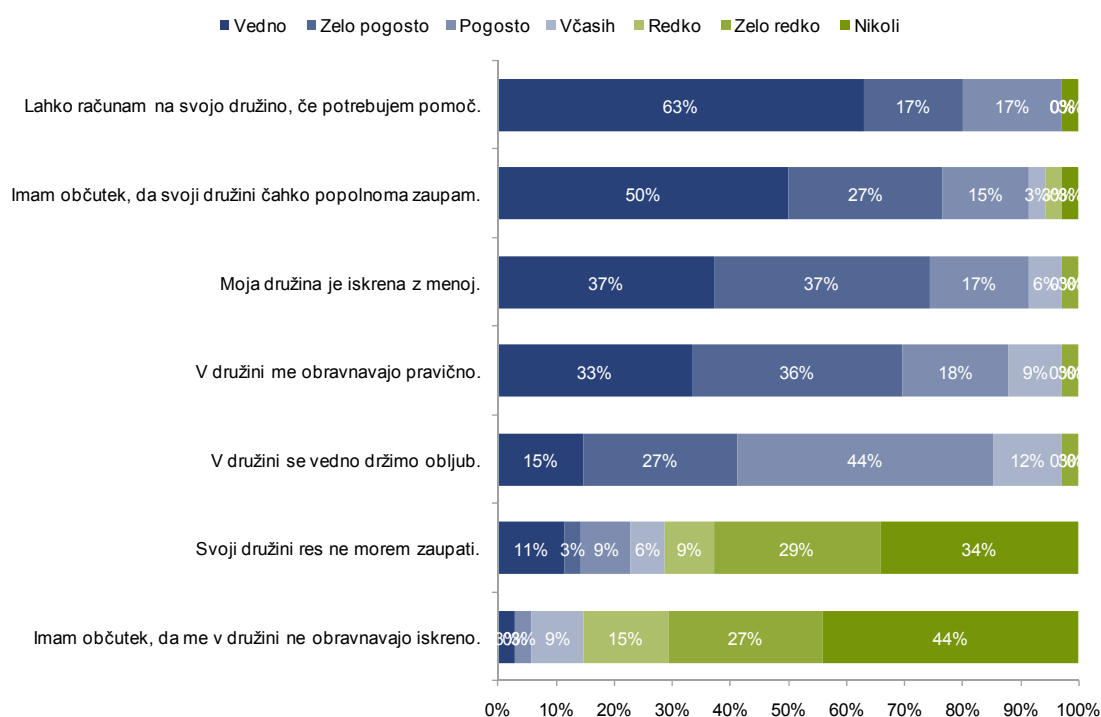
Tabela 6.4: Osnovne statistike spremenljivke 'zaupanje med družinskimi člani'

	N	Minimum	Maksimum	Povprečje	Std. odklon
zaupanje	34	1,00	6,22	2,2353	1,04043

Graf 6.1: Zaupanje med družinskimi člani skozi pogovore

Graf 6.2: Zaupanje med družinskimi člani

V največji meri anketiranci čutijo, da lahko vedno računajo na svojo družino, če potrebujejo pomoč (63%), prav tako pa imajo vedno občutek, da svoji družini lahko popolnoma zaupajo (50%). Nadalje 37% vprašanih čuti, da je družina iskrena z njimi in da jih pogovor z njimi zanima, 33% pa da so člani družine med pogovorom z njimi iskreni in da jih v družini vedno obravnavajo pravično. 29% vprašanih čuti, da so jim družinski člani vedno pripravljeni prisluhniti. Med vsemi vprašanimi jih samo 11% meni, da svoji družini ne morejo zaupati in le nekaj jih ima občutek, da jih v družini ne obravnavajo iskreno.

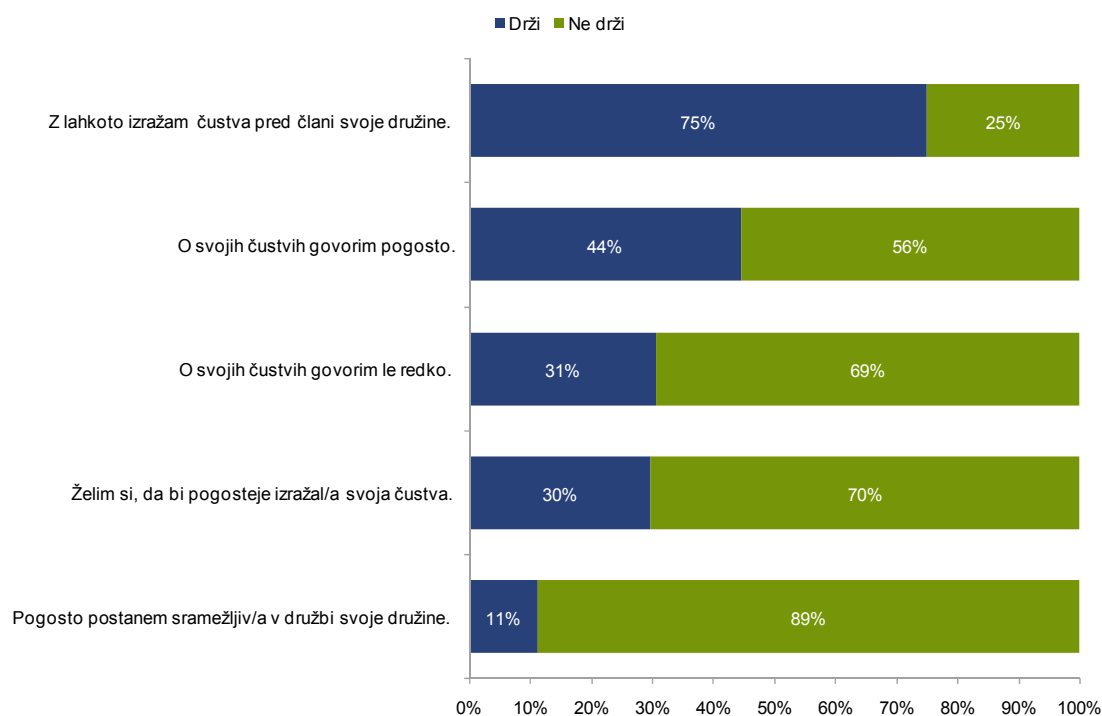
6.4.2 Izražanje čustev

Iz izbranih indikatorjev izražanje čustev med družinskimi člani sem oblikovala spremenljivko 'čustva1'. To sem storila tako, da sem seštelala vrednosti posameznih indikatorjev ter jih delila s skupnim številom indikatorjev osnovne statistike. Tako pridobljene spremenljivke prikazujem v tabeli 6.5. Teoretska minimalna vrednost znaša 1. V tem primeru pomeni, da oseba vedno z lahkoto izraža čustva pred svojo družino. Vrednost 7 pa pomeni, da anketirana oseba nikoli ne izraža čustev pred svojo družino. Povprečna vrednost spremenljivke znaša 1,688, kar nakazuje relativno visoko mero izražanja čustev med anketiranimi družinskimi člani.

Tabela 6.5: Osnovne statistike spremenljivke 'čustva1'

	N	Minimum	Maksimum	Povprečje	Std. odklon
čustva1	34	1,00	2,00	1,6882	,29208

Graf 6.3: Izražanje čustev

Med vsemi vprašanimi z lahkoto izraža čustva pred svojo družino 75%, samo 11% je takšnih, ki pred družino postanejo sramežljivi. Na vprašanje ali pred svojo družino pogosto izražajo čustva, jih je 44% odgovorilo, da to drži, 56% pa da ne drži. Prav tako je 31% vseh vprašanih odgovorilo, da o svojih čustvih govorijo le redko, 30% pa da želijo pogosteje izražati svoja čustva.

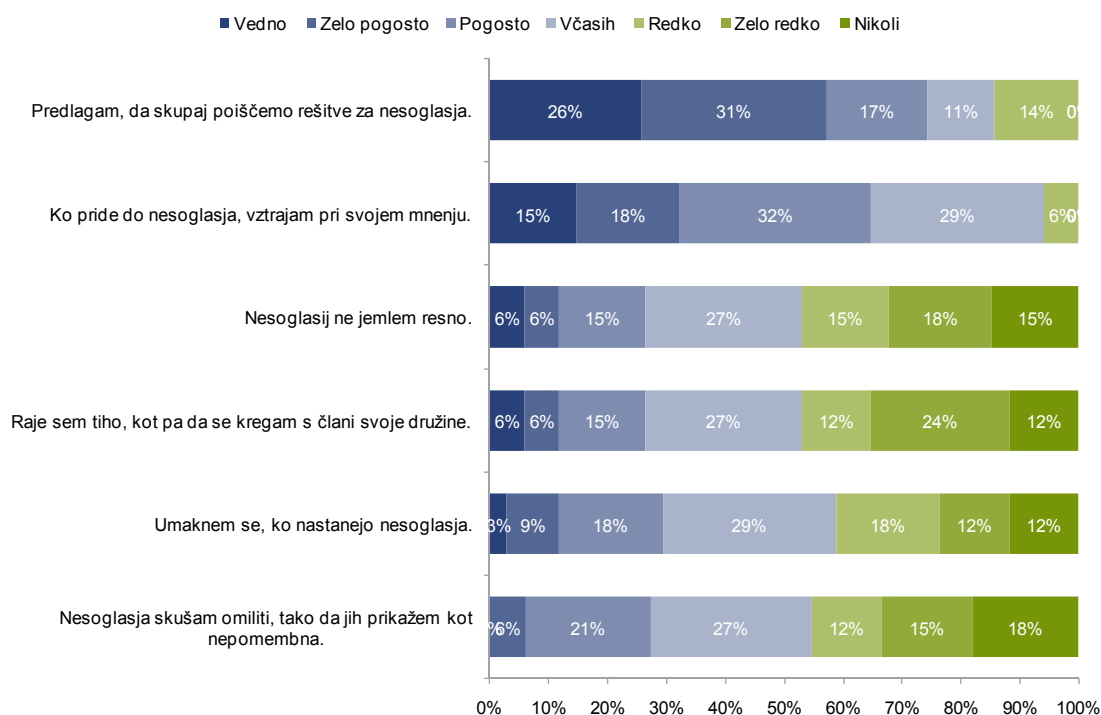
6.4.3 Izogibanje reševanju konfliktov

Iz izbranih indikatorjev izogibanje reševanju konfliktov med družinskimi člani sem oblikovala spremenljivko 'konflikti1'. To sem storila tako, da sem seštela vrednosti posameznih indikatorjev ter jih delila s skupnim številom indikatorjev osnovne statistike. Tako pridobljene spremenljivke prikazujem v tabeli 6.6. Teoretska minimalna vrednost znaša 1, maksimalna pa 7. Povprečna vrednost spremenljivke znaša 4,36, kar pomeni, da so moji anketiranci nastali konflikt pripravljeni razrešiti.

Tabela 6.6: Osnovne statistike spremenljivke 'konflikti1'

	N	Minimum	Maksimum	Povprečje	Std. odklon
konflikti1	34	2,83	6,50	4,3627	,93426

Graf 6.4: Izogibanje reševanju konfliktov

Od vseh vprašanih jih je 31% odgovorilo, da kadar pride do konflikta, predlagajo, da skupaj poiščejo rešitve, po drugi strani pa jih 15% vedno in 32% pogosto vztraja pri svojem mnenju. Med vsemi vprašanimi je 6% takih, ki nesoglasja vedno in zelo pogosto ne jemlje resno in 18% takih, ki jih vedno jemljejo resno. 31% vprašanih je raje tiho, kot pa da bi se kregali s člani svoje družine, prav tako se jih 29% raje umakne, ko nesoglasje nastane.

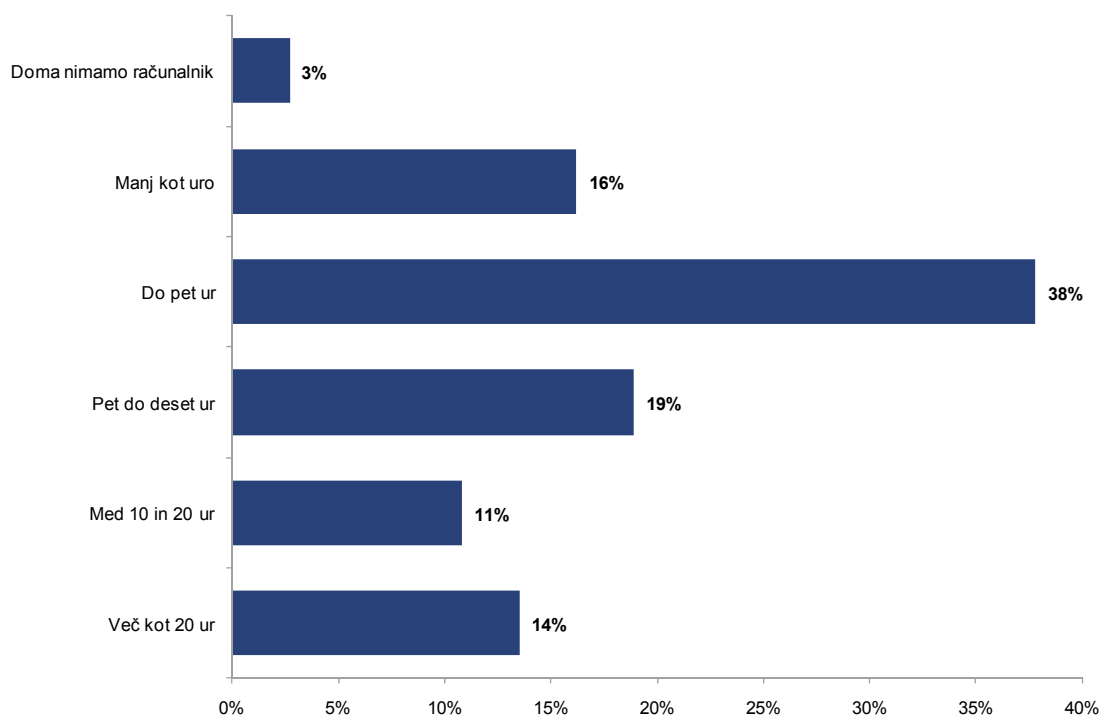
6.4.4 Pogostost rabe računalnika

Minimalna vrednost pri spremenljivki 'pogostost rabe računalnika' znaša 1 in pomeni, da doma nimajo računalnika, maksimalna pa 6 in pomeni, da anketiranec v povprečju uporablja računalnik doma več kot 20 ur na teden. Povprečna vrednost spremenljivke znaša 3,59, kar pomeni, da moji anketiranci v povprečju uporabljajo računalnik doma od 5 do 10 ur tedensko.

Tabela 6.7: Osnovne statistike 'pogostost rabe računalnika'

	N	Minimum	Maksimum	Povprečje	Std. odklon
pogostost rabe računalnika	34	1	6	3,59	1,395

Graf 6.5: Pogostost uporabe računalnika

Rezultati pogostosti uporabe računalnika so me sprva presenetili. Nisem pričakovala, da večina anketirancev uporablja računalnik doma v povprečju le do 5 ur na teden. Ampak glede na to, da moj vzorec sestavljajo večinoma ženske (60%) stare od 30 do 42 let, je rezultat razumljiv. Mlajši anketiranci, po mojem pričakovanju, uporabljajo računalnik doma med 10 in 20 ur (11%) na teden, 14% vprašanih pa tudi več kot 20 ur na teden. Izmed vseh vprašanih je samo eden odgovoril, da doma nimajo računalnika.

6.4.5 Preverjanje povezanosti spremenljivk in hipotez

Povezanost izvedenih spremenljivk

Tabela 6.8: Povezanost neodvisnih in odvisne spremenljivke

		zaupanje	čustva1	konflikti1	pogostost rabe računalnika
zaupanje	Pearson koeficient	1	-,194	-,239	,036
	Stat. značilnost		,270	,174	,839
	N	34	34	34	34
čustva1	Pearson koeficient	-,194	1	,549**	,032
	Stat. značilnost	,270		,001	,856
	N	34	34	34	34
konflikti1	Pearson koeficient	-,239	,549**	1	-,056
	Stat. značilnost	,174	,001		,752
	N	34	34	34	34
pogostost rabe računalnika	Pearson koeficient	,036	,032	-,056	1
	Stat. značilnost	,839	,856	,752	
	N	34	34	34	34

Tabela povezanosti spremenljivk s pomočjo Pearsonovega koeficienta kaže negativno povezanost med njimi. Pri spremenljivki 'čustva1' je korelacijski koeficient negativen (-0,194), zato lahko trdimo, da količina izraženih čustev nikakor ne spreminja stopnje zaupanja med družinskimi člani. Pri spremenljivki 'konflikti1' se minimalna povezanost nakazuje, vendar je tako ali tako ne moremo upoštevati zaradi signifikance, ki znaša 0,270. Prav tako se povezanost ne kaže pri spremenljivki 'pogostost rabe računalnika', ki znaša 0,036. Tudi v tem primeru ne moremo reči, da bi pogostejša uporaba računalnika zmanjševala zaupanje med družinskimi člani, kar potrjuje tudi visoka stopnja signifikance (0,839), ki tako kaže statistično neznačilno povezanost spremenljivk. Edino statistično značilno povezanost je možno zaznati med spremenljivkama 'čustva1' in 'konflikti1'.

K modelu povezanosti spremenljivk sem dodala še demografsko spremenljivko 'starost', ki sem jo spremenila v spremenljivko 'starost1'. Spremenljivko sem spremenila v spremenljivko, ki ima vrednosti od 1 do 5, kjer vsaka vrednost predstavlja starostne razrede.

Tabela 6.9: Povezanost neodvisnih in odvisne spremenljivke s spremenljivko 'starost1'

		zaupanje	custva1	konflikti1	pogostost rabe računalnika	Starost 1
zaupanje	Pearson koeficient	1	-,194	-,239	,036	,140
	Stat. značilnost		,270	,174	,839	,430
	N	34	34	34	34	34
custva1	Pearson koeficient	-,194	1	,549**	,032	,254
	Stat. značilnost	,270		,001	,856	,147
	N	34	34	34	34	34
konflikti1	Pearson koeficient	-,239	,549**	1	-,056	,263
	Stat. značilnost	,174	,001		,752	,133
	N	34	34	34	34	34
pogostost rabe računalnika	Pearson koeficient	,036	,032	-,056	1	-,343*
	Stat. značilnost	,839	,856	,752		,047
	N	34	34	34	34	34
Starost1	Pearson koeficient	,140	,254	,263	-,343*	1
	Stat. značilnost	,430	,147	,133	,047	
	N	34	34	34	34	34

Tudi ta spremenljivka ne kaže povezanosti z ostalimi spremenljivkami, razen s spremenljivko 'pogostost rabe računalnika'. Vrednost Pearsonovega koeficienta med njima je -0,343, vrednost signifikance pa znaša 0,047. Spremenljivki sta povezani negativno, torej lahko rečemo, da višja kot je starost, nižja bo pogostost rabe računalnika.

Preverjanje pojasnjevalnega modela

S pomočjo regresijskega modela sem preverjala svoje hipoteze, na podlagi beta koeficienta in njegove statistične značilnosti ter na podlagi signifikance.

Vrednost standardiziranega beta koeficienta predstavlja moč posamezne neodvisne spremenljivke na odvisno spremenljivko in se nahaja na lestvici od -1 do 1. Bliže kot je vrednost standardiziranega beta koeficienta 1 (po absolutni vrednosti), večji je vpliv. Vrednost signifikance mora biti manjša ali enaka 0,05, da lahko trdimo, da sta odvisna in neodvisna spremenljivka povezani oz. da hipotezo sprejmemo ali zavrnemo.

Najprej sem preverila ali je model statistično značilen. F- statistika znaša 0,679, njena signifikanca pa je 0,572, zato model statistično ni značilen. Tabela 6.10 kaže delež pojasnjene variance, ki znaša -0,030, kar pomeni, da s svojim modelom ne morem trditi, da izražanje čustev, izogibanje reševanju konfliktov ali pogosta uporaba računalnika vplivajo na zaupanje med družinskimi člani.

Tabela 6.10: Preverjanje regresijskega modela

ANOVA ^b					
Regresijski model	Vsota kvadratov	df	Povprečje kvadratov	F-statistika	Signifikanca
1 Regresija	184,053	3	61,351	,679	,572 ^a
Razlika	2709,476	30	90,316		
Skupaj	2893,529	33			

a Odvisna spremenljivka: Zaupanje

Tabela 6.11: Delež pojasnjene variance

Model	R	R kvadrat	Popravljen R kvadrat	Standardna napaka ocene
1	,252 ^a	,064	-,030	9,50347

Tabela 6.12: Koeficient regresijske analize

Regresijski model	Nestandardizirani koeficienti		Standardizirani koeficienti	T-statistika	Signifikanca
	B	Std. napaka	Beta		
1 (Konstanta)	32,604	10,987		2,967	,006
čustva1	-2,990	6,797	-,093	-,440	,663
konflikti1	-1,864	2,127	-,186	-,876	,388
pogostost rabe računalnika	,194	1,191	,029	,163	,872

a Odvisna spremenljivka: Zaupanje

Preverjanje hipotez

Pri preverjanju hipotez s pomočjo regresijske analize sem za odvisno spremenljivko uporabila spremenljivko 'zaupanje med družinskimi člani', ki jo opisujem v točki 6.4.1. K temu sem vključila neodvisne spremenljivke 'čustva1', 'konflikti1' in 'pogostost rabe računalnika'.

Hipoteza 1: Premajhno izražanje čustev zmanjšuje zaupanje med družinskimi člani.

Vrednost beta koeficienta v primeru prve hipoteze je -0,194, kar kaže, da spremenljivki nikakor nista povezani. Tudi vrednost signifikance, ki je večja od 0,05 (0,270), ne dovoljuje potrditve postavljene hipoteze. Zato hipotezo, da premajhno izražanje čustev zmanjšuje zaupanje med družinskimi člani, **zavračam**.

Hipoteza 2: Izogibanje reševanju konfliktov zmanjšuje zaupanje med družinskimi člani.

Pri moji drugi hipotezi so vrednosti standardiziranega beta koeficienta med -0,239. Vrednosti torej padejo v območje lestvice od -1 do 1. Nakazuje se torej, da izogibanje reševanju konfliktov lahko vplivalo na zaupanje med družinskimi člani, vendar vrednost signifikance, ki je večja od 0,05 (0,174), ne dovoljuje

potrditve postavljene hipoteze. Zato hipotezo, da izogibanje reševanju konfliktov zmanjšuje zaupanje med družinskimi člani, **zavračam**.

6.5 Zaključek

Iz raziskave lahko zaključim, da nobena izmed mojih spremenljivk ni povezana, zaradi česar nisem mogla potrditi nobene hipoteze. S hipotezami sem želela pokazati, da količina izraženih čustev, izogibanje reševanju konfliktov in pogosta uporaba računalnika vplivajo na stopnjo zaupanja med družinskimi člani. Žal želenih rezultatov nisem dobila. V družinah, ki sem jih anketirala je namreč kar 75% vseh vprašanih odgovorilo, da z lahkoto izražajo čustva, prav tako 44% vprašanih trdi, da pred svojo družino pogosto izražajo čustva. Prav tako v družinah, ki sem jih anketirala, konflikte in nesoglasja skušajo razrešiti, tako da se o nastalem konfliktu pogovorijo in poiščejo skupno rešitev kar v 74%. Tudi pri zaupanju, so anketiranci večinoma označevali, da na svojo družino lahko računajo in da ji lahko zaupajo ter da so jim družinski člani pripravljeni prisluhniti in jim pomagati. Prav tako je največ anketirancev (38%) odgovorilo, da na teden doma uporabljajo računalnik le do 5 ur. Ravno zaradi tega podatka, sem se odločila in še enkrat izpeljala regresijo, vendar sem za ta namen naredila novo spremenljivko. Iz spremenljivke 'pogostost rabe računalnika' sem sestavila dve spremenljivki. Novi spremenljivki sta tako spremenljivka 'neredni uporabniki' v katero so vključeni vsi tisti, ki so v anketnem vprašalniku odgovorili, da uporabljajo računalnik doma do 10 ur na teden in spremenljivka 'redni uporabniki', v katero so vključeni vsi tisti, ki so v anketnem vprašalniku odgovorili, da računalnik doma uporabljajo med 10 in 20 ur ter več kot 20 ur.

Tabela 6.13: Preverjanje regresijskega modela s spremenljivko 'redni uporabniki'

ANOVA^b

Regresijski model		Vsota kvadratov	df	Povprečje kvadratov	F-statistika	Signifikanc a
1	Regresija	211,422	3	70,474	,788	,510 ^a
	Razlika	2682,108	30	89,404		
	Skupaj	2893,529	33			

a Odvisna spremenljivka: Zaupanje

Tabela 6.14: Delež pojasnjene variance

Model	R	R kvadrat	Popravljen R kvadrat	Standardna napaka ocene
1	,270 ^a	,073	-,020	9,45535

Tabela 6.15: Koeficient regresijske analize

Regresijski model		Nestandardizirani koeficienti		Standardizirani koeficienti	T-statistika	Signifikanc a
		B	Std. napaka	Beta		
1	(Konstanta)	33,125	10,095		3,282	,003
	custva1	-3,366	6,790	-,105	-,496	,624
	konflikti1	-1,809	2,113	-,180	-,856	,399
	redni uporabniki	2,135	3,701	,102	,577	,568

a Odvisna spremenljivka: Zaupanje

Žal tudi rezultati še enkrat opravljene regresije z novo spremenljivko 'redni uporabniki' niso drugačni. Beta koeficient nove spremenljivke znaša 0,102, kar

pomeni, da se nakazuje pozitiven vpliv na odvisno spremenljivko 'zaupanje med družinskimi člani'. Vendar signifikanca znaša 0,568, kar pomeni, da spremenljivki nista statistično povezani. Torej kljub prilagojeni spremenljivki ne moremo trditi, da pogostost rabe računalnika zmanjšuje zaupanje med družinskimi člani.

7 Poglobljena analiza

Z raziskavo sem želela pokazati, da družinski člani zaradi vse pogostejše uporabe računalnika nimajo časa za druženje in pogovarjanje ter da zaradi tega prihaja do konfliktov, ki pa jih ne rešijo, ampak se jim raje izognejo. Posledično bi naj v družinah imeli slabše odnose. Osnovno idejo za to sem črpala iz raziskav, ki so že bile narejene (poglavje 5). Vendar pa rezultati, ki sem jih pri raziskavi dobila, niso bili v skladu z mojo predpostavko. Namreč, v družinah, ki sem jih anketirala, je zadostna stopnja komunikacije, prav tako si med seboj z lahkoto izražajo čustva, če pride do konflikta, ga razrešijo in tudi stopnja zaupanja je zelo visoka. Torej so odnosi v teh družinah dobri in računalnik na njih nima vpliva. Nad rezultati sem bila sprva presenečena, saj sem se pogosto s kom pogovarjala o temi moje diplomske naloge in takrat so bili vsi mnenja, da računalnik vpliva na družinske odnose in to v negativnem smislu. Prav tako se je večina strinjala, da danes preveč uporabljamo računalnik, da se doma zaradi tega včasih sploh več ne srečamo, razen pri kosilu. Torej so po eni strani ljudje mnenja, da računalnik ruši nek sistem odnosov in preživljanja skupnega časa, a hkrati so v anketi odgovorili, da na njihove odnose z družino nima vpliva. Zaradi te razlike sem se odločila in svojo raziskavo dopolnila še s kvalitativnimi podatki. Za ta namen sem ponovno kontaktirala pet družin, ki sem jih že anketirala, in jih prosila, če lahko z njimi opravim še intervjuje. Z njimi sem se pogovarjala, kako z vidika osebnega videnja dojemajo računalnik, ki je z leti postal neizogiben družinski član.

7.1 Raziskovalna vprašanja

Posameznikom sem postavila vprašanja znotraj treh sklopov:

1. Koliko časa imate računalnik doma, kje je nameščen in kdo ga najpogosteje uporablja?
2. Kdaj in kako posameznik računalnik uporablja ter kaj je za vas prava raba računalnika? Kakšna pričakovanja imate od računalnika?

3. Starši: Kako ste odraščali brez računalnika? Ali so bili družinski odnosi drugačni? Ali so boljši ali slabši?

Otroci: Ali si predstavljajo življenje brez računalnika? Ali menijo, da bi bili odnosi v družini drugačni? Bi bili boljši ali slabši?

Vprašanja in podvprašanja sem glede na pripravljenost posameznikov do pogovora sproti prilagajala. Predvsem pa sem želela dobiti vpogled v to, kakšen odnos imajo otroci in starši do računalnika doma, koliko časa dejansko preživijo z njim in z družinskimi člani in kako bi po njihovem lahko vplival na odnose v družinah.

7.2 Vzorec

V vzorec sem vključila pet družin, iz katerih so posamezniki že reševali anketni vprašalnik. V vsaki družini sem intervjuvala po dva člana (otroka in enega izmed staršev). Dve družini živita v hišah, ostale v večsobnih stanovanjih. Vse družine imajo doma vsaj dva računalnika, kjer je eden stacionarni, drugi pa prenosni.

Otroci: Otroci v mojem vzorcu so stari od 13 do 18 let. Intervjuvala sem tri fante in dve dekleti. Štirje izmed njih imajo svojo sobo in svoj računalnik, od tega imata dva stacionarni računalnik in dva prenosni računalnik. Dva sta edinca, ostali imajo brate in sestre.

Starši: Starši v mojem vzorcu so stari med 42 in 54 let. Intervjuvala sem tri ženske in dva moška. Vsi so zaposleni. Le ena izmed intervjuvank je ločena. Vsi, razen enega, uporabljajo računalnik doma in večina jih ima svoje prenosne računalnike.

7.3 Analiza in interpretacija podatkov

Kako dolgo je računalnik doma?

Vse družine imajo doma računalnik že več kot pet let, večina že več kot 10 ali 15 let. To pomeni, da otroci poznajo in uporabljajo računalnik že večino svojega življenja. Zanimiva je razlika v odgovorih, saj odgovori otrok niso bili skladni z odgovori staršev. Nekateri so za odgovor navedli leta, ko so dobili svoj

računalnik, ne pa prvi računalnik nasploh. Prav tako dva nista povedala let ampak: »Jaz vem, da ko sem bil še mali, ne ... da sem taki mali računalnik mel« (fant, 13 let) in »Odkar se spomnim« (punca, 18 let). Izmed staršev samo eden ni poznal odgovora: »Hmm ... ne vem. Tu sem pa jaz goli, ko ... dve leti? Al več? Res ne vem točno ...ga niti sam ne uporabljam in mislim ... res ne vem niti kak dolgo ga že mam ...« (oče, 54 let). Razlog za nakup računalnik je bil ali za otroke ali za službo: »Vem da je blo že službeno pogojeno, pa tut starejši sin je igrce igral potem, ko smo ga enkrat meli doma« (mama, 46 let).

Kje je nameščen?

Računalniki so nameščeni ali v otroški sobi ali v dnevnem prostoru, odvisno komu pripadajo. V mojem vzorcu imajo štiri otroke svoj računalnik, od tega imata dva stacionarnega, ki je nameščen v njuni sobi, dva pa prenosni računalnik, ki pa ga prav tako najpogosteje uporabljata v svoji sobi. V družini, kjer imajo skupen računalnik, je le ta nameščen v skupnem dnevnem prostoru. Danes ima večina staršev in otrok lasten računalnik, vendar so si jih še nekaj let nazaj delili. Tudi takrat so bili računalniki v glavnem v otroških sobah in dnevnih prostorih in starši so se morali prilagajati svojim otrokom: » ... V bistvu sem delala takrat, ko njega ni blo, ne, al pa ob takih urah, ko ... zgodaj zjutraj, ko je že šel v šolo, pa tak« (mama, 47 let) in » ..., tak da sma ga čez dan v bistvu bolj uporabljala, zvečer pa ga pač nismo mogli« (mama, 42 let). Samo v eni družini imajo še vedno računalnik v dnevnem prostoru in tudi tam se morajo pri uporabi prilagajati. Na vprašanje, če je to moteče, sem dobila naslednji odgovor: »... večinoma ne ... včasih pa tudi moti, ko bi kaj poslušal, kako pesem al pa kaj, preko računalnika, pa pač ne gre, ker je ... ker so pač ostali tu ...« (sin, 14 let).

Kdo ga najpogosteje uporablja?

Odgovori staršev in otrok so bili najbolj skladni pri vprašanju, kdo računalnik najpogosteje uporablja. V vseh družinah so mi tako odgovorili, da eden izmed otrok, večinoma ta, ki sem ga intervjuvala, doma največ uporablja računalnik. Nekaj odgovorov: »Otroci! ... Kdaj se le da, so na računalniku, ne ... pravijo, da majo dosti za delat za šolo pa tak ... računalnik je v glavnem prioriteta pri nas. Pri otrocih, pri meni pa sploh ne« (oče, 54 let). »Jaa, doma zagotovo on (sin),

ne. Jaz pa pač po potrebi« (mama, 47 let). »Jaz! Mama ga tut kr dostokrat ... samo ona bolj kake igrce špila pa kako pošto še gleda tu pa tam« (sin, 13 let).

Otroci povprečno na dan uporabljajo računalnik tri ure ali več. Medtem pa se starši doma izogibajo rabi le tega in tako za njim preživijo v povprečju uro ali dve na dan. Mnenje očeta (54 let): »Čim dalje od njega, tem boljše« in mame (46 let) dveh otrok: »Doma raje uživam ob kaki knjigi, časopisu in kavici«.

Otroci računalnik najpogosteje uporabljajo popoldne, po šoli in zvečer, včasih tudi pozno v noč, medtem ko ga starši uporabljajo tudi zjutraj pred službo: »Po navadi zvečer, bolj pozno, okrog desete ure ... Al pa pol še kaj naredim zelo zgodaj zjutraj, tam od pol šestih zjutraj naprej« (mama, 47 let). Oboji torej računalnik uporabljajo, ko je večina njihovih dnevnih obveznosti zaključenih (šola, služba), vendar jih pogosto uporabljajo ravno za domače naloge in priprave za službo: »95% za službo. Tistih 5% pa za doma, ampak ne da bi kakšne igrce gor igral, al pa kaj, 24ur stran preberem, pa včasih kako stran Financ. To mogoče« (oče, 47 let) in »Zaj pa ga dost za šolo uporablam ... ker, ne ... vseeno je srednja ... mamu dosti teh projektnih nalog in tega vsega pač ...« (sin, 16 let).

Poleg tega računalnik uporabljajo tudi za zabavo in sprostitvev. Otroci dosti igrajo igrice, gledajo videe, filme, serije in komunicirajo z drugimi preko spletnih omrežij, med tem ko starši bolj iščejo informacije, »preverjajo« pošto in komunicirajo. Nekateri pa ga uporabljajo tudi: »Ker niam nič drugega za delat pa ker ni nič po televiziji po navadi« (hčerka, 18 let).

Pri teh odgovorih sem pomislila sledeče. Dan ima 24 ur. Če otroci uporabljajo računalnik tri do pet ur dnevno, hkrati so vsak dan v šoli, poleg tega imajo še hobije, se morajo učiti, gledajo televizijo in morajo spat najmanj osem ur na dan, kdaj se potem družijo s starši? Odgovor: »Jaaa, pri kosilu, pa čez vikende, pa če gremo tak kam, mogoče ...« (sin, 13 let) in »Ja sej pa je te kosilo pa se pri kosilu družiš« (hčerka, 18 let).

Življenje brez?

»Mogoče, če ga ne bi nikol poznal, bi si mislo tak drugače, da lahko, ne ... zaj, ko ga pa enkrat poznam, pa ne morem ...« (sin, 13 let). Tako nekako se glasijo

odgovori otrok, ki sem jih vprašala, če si znajo predstavljati življenje brez računalnika. Današnji otroci so torej zelo navezani na računalnik. Kako ne bi bili? Z njimi so že vse življenje. Že od malega se z njimi igrajo, danes je nepogrešljiv pri šolskih obveznostih, ohranjanju stika s prijatelji, iskanju informacij, z njim lahko gledaš filme, poslušаш glasbo, bereš knjige, nakupuješ in v prihodnosti bo večina od njih z njim tudi delala. Tega pa starši nikoli ne bodo mogli povsem razumeti: »Razumem, da pač, em, seminarske naloge morajo delat, ne, ampak da si pa pišejo po raznih, kaj so facebooki, ... naj grejo rajši na dvorišče pa se gunitvist igrajo, kot se je to počelo včasih. To me pa moti. Ampak ne morem vplivat na to, ne« (oče, 47 let). Mogoče se zato še vedno nostalgичno spominjajo svojega otroštva, ki so ga preživeli na »... dvoriščih, se gibali v naravi ...« (mama, 42 let) in »...cele dneve zunaj letali, se s kolesi razvažali, se družili ...« (mama, 46 let). Zato računalnika ne vidijo samo kot napravo, ki je otrokom nujna za šolsko delo in zabavo, ampak v njem vidijo tudi krivca za to, da »... so otroci, dosti več doma. To je, v svojih sobah se zadržujejo zelo ogromno zaradi tega, ker majo kaj tam počet ...« (mama, 42 let) ter krivca za »... manj bolj pristnih odnosov ...« (oče, 54 let). Pri teh odgovorih sem pričakovala, da v družinah prihaja tudi do konfliktov. Namreč, kot je opazno, je pogosta raba računalnika staršem na nek način še vedno nerazumljiva in si želijo, da bi se njihovi otroci raje družili na dvorišču kot pa v sobi prek računalnika. Vendar pa do konfliktov ne prihaja, prav tako se otroke redko kaznuje s prepovedjo uporabe računalnika: »... mislim, da če mora otrok doma ostati pa ne sme na neko zabavo it, da je to že dovolj hudo. Tak da če mu potem še predpišeš, kak naj doma preživlja ta čas, s tem da mu vzameš računalnik, pa se mi ne zdi prav« (mama, 46 let).

7.4 Zaključek

Z opravljenimi intervjuji sem želela dobiti vpogled v to, kakšen odnos imajo otroci in starši do računalnika doma, koliko časa dejansko preživijo z njim in z družinskimi člani in kako bi po njihovem lahko vplival na odnose v družinah. Odnos staršev in otrok do računalnika se po pričakovanjih zelo razlikuje. Otroci, s katerimi sem se pogovarjala, računalnik uporabljajo že skoraj vse svoje življenje. Na njega so povsem navajeni in nekako so jim tudi samoumevni. Za

njih je večurna vsakodnevna uporaba nekaj povsem običajnega, zato si sploh ne znajo predstavljati, kako bi živeli brez oziroma kaj bi potem počeli. Na drugi strani pa so starši, ki so računalnik sprejeli, lahko bi rekli, kot nujno zlo. Zavedajo se prednosti, ki jih ima, in ki jih nudi, njim pri delu in njihovim otrokom pri šolskih obveznostih. Vseeno pa se sami izogibajo njegovi rabi doma in prav tako si želijo, da bi ga njihovi otroci uporabljali manj.

Skozi pogovore sem ugotovila, da računalnik ne slabša odnosov v družinah, ampak jih spreminja. Torej odnosi v družinah niso slabši, ampak so drugačni. Še vedno je komunikacija eden ključnih vidikov družinskega življenja, saj vpliva tako na kakovost odnosov med starši kot na zdravo funkcioniranje posameznikov v družini in družinskem sistemu kot celoti (Poljšak Škraban 2002, 381). Prav tako drži, da je večja uporaba računalnika povezana z manjšim številom ur, ki jih ljudje porabijo za komuniciranje z družinskimi člani znotraj gospodinjstva (Hughes in Hans 2001). Vendar pa to ne pomeni, da je komunikacija med njimi osiromašena. Je samo omejena na manjši čas. To so mi potrdili tudi starši in otroci, ki sem jih intervjuvala: »... ampak manj se pogovarjamo. Niso slabši odnosi v družini, ampak manj ... tu zaj količinsko govorima ... po kvaliteti smo na istem, če seveda upoštevamo trenutne pubertete in to, ampak kvantitativno pa se precej manj pogovarjamo. Je pa res, da bi težko oceno, kaj bi blo, če ne bi mela računalnika, ...« (oče, 47 let) in » ... ne vem, kak bi blo, če ne bi meli računalnikov, ampak vidim pa, da je zaj tak, da midva z bratom ful redko pridema, mislim, ne redko, sej pridema ven iz svoje sobe, ampak večinoma sma tu noter. Ati pa mami pač ne vem kaj doli delata, ampak ... ne vem, no ... najbrž bi se več družili ...« (hčerka, 16 let).

Družinsko druženje se je torej omejilo bolj na vikende in na skupna kosila čez teden. Otrokom se zdi to normalno, saj drugega niso vajeni, starši pa so se tudi nekako privadili na to situacijo. Odnosi v družini torej niso slabši, prav tako niso boljši, so samo drugačni. Drugačni v smislu, da je druženje skoncentrirano in prilagojeno današnjemu tempu življenja, ki je dosti bolj hiter in zapolnjen, kot je bil v času, ko računalnika še ni bilo. Vendar pa računalnik ni primarni »krivec« za današnjo situacijo v družinah.

8 Sklep

»Značilnost sodobnih komunikacijskih tehnologij je njihova naraščajoča prisotnost v naših domovih. Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je imelo v letu 2007 kar dve tretjini (66%) slovenskih gospodinjstev osebni računalnik« (Oblak Črnič 2009, 41). Deset let pred tem pa je osebni računalnik imela le tretjina slovenskih domov. Računalnik sicer ni več tako mlada tehnologija v naših domovih, vendar v intimne prostore družin še vedno vnaša novosti, ki vplivajo na spreminjanje domačega okolja (prav tam).

Družina je skupina, kjer so njeni člani v socialnem oz. medosebnem odnosu. Ta odnos izvira iz medosebnih interakcij in poteka kot komunikacijsko dogajanje iz oči v oči, s katerim pride do sporazumevanja in zaupanja, ter s katerim se odnosi vzdržujejo. Po mojem mnenju je največja sprememba, ki jo vdor komunikacijskih tehnologij prinaša v naše domove ta, da medosebno komuniciranje postaja vse manj pomembno. S tem prihaja do postopnega ne sporazumevanja in ne zaupanja, s čimer se posledično naši medosebni odnosi znotraj družine ne vzdržujejo. Tudi Oblak Črnič (2009, 43) se strinja, da je »družbena difuzija komunikacijskih tehnologij kompleksen proces, podprt z različnimi motivacijami in nepričakovanimi preobrti, ki pomembno prestrukturirajo obstoječe družinske ritme, načine preživljanja časa in celo vzorce bivanja v domačih prostorih.«

»Govor o osebni računalniku, kot tako imenovanem novem »družinskem članu« tako pogosto spremlja govor o učinkih na družinske medosebne odnose, o novih oblikah medsebojne (ne)pomoči in težavah, ki jih imajo družinski člani pri medsebojnem razumevanju. Nove tehnologije tako postajajo del vsakodnevnih rutin, obenem pa jih spreminjajo« (Oblak Črnič 2009, 46).

V diplomskem delu sem tako sprva govorila o medosebnih odnosih, komunikaciji v družini in konfliktih. Vsi trije pojmi so med seboj zelo povezani, saj brez komuniciranja ni odnosov, prav tako pa ni odnosov, kjer ne bi nastajali konflikti, ki se brez pravega komuniciranja veliko težje razrešijo. Člani družine tako stalno sodelujejo med seboj v prizadevanjih, da bi ustvarili nek konsenz glede skupnega življenja in postopno razvijejo sisteme komunikacije in sisteme

za obvladovanje nesporazumov in negotovosti. Skupno življenje družine je namreč neskončno osciliranje okrog točke optimalnega medsebojnega sporazumevanja, kjer je naklonjenost drugega do drugega ves čas prekinjajo konflikti in predelovanje teh, ko se spet vzpostavlja medsebojno zaupanje (Ule 2008, 85).

Nadalje sem govorila o spremembah, ki jih računalnik prinaša v naše domove. Pri tem sem povzemala mnenja različnih teoretikov, ki preučujejo vpliv računalnika na medosebne odnose in rezultate že obstoječih raziskav.

V naslednjem poglavju sem podala empirični vpogled v problematiko s preverjanjem teoretičnih izhodišč in predstavila rezultate raziskave, ki sem jo izvedla na družinah, ki imajo doma računalnik.

V raziskavi sem ugotovila, da nobena izmed mojih spremenljivk ni povezana, zaradi česar nisem mogla potrditi nobene hipoteze. S hipotezami sem želela pokazati, da količina izraženih čustev, izogibanje reševanju konfliktov in pogosta uporaba računalnika vplivajo na stopnjo zaupanja med družinskimi člani. Žal želenih rezultatov nisem dobila. Iz predelane teorije sem namreč predvidevala, da družinski člani zaradi vse pogostejše uporabe računalnika nimajo časa za druženje in pogovarjanje ter da zaradi tega prihaja do konfliktov, ki pa se jih ne reši, saj se je temu lažje izogniti z izgovorom, da ni časa. Posledično sem sklepala, da se zaradi tega zmanjšuje zaupanje v družinah. Vendar so rezultati raziskave pokazali drugače. V družinah, ki sem jih anketirala je namreč kar 75% vseh vprašanih odgovorilo, da z lahkoto izražajo čustva, prav tako 44% vprašanih trdi, da pred svojo družino pogosto izražajo čustva. V družinah, ki sem jih anketirala, konflikte in nesoglasja skušajo razrešiti tako, da se o nastalem konfliktu pogovorijo in poiščejo skupno rešitev kar v 74%. Tudi pri zaupanju, so anketiranci večinoma označevali, da na svojo družino lahko računajo in da ji lahko zaupajo ter da so jim družinski člani pripravljeni prisluhniti in jim pomagati. Možno, da je na rezultate vplivalo majhno število anketirancev, ki jih je v mojem vzorcu bilo samo 34. Prav tako večino mojega vzorca sestavljajo ženske, stare med 30 in 45 let, ki v povprečju uporabljajo računalnik doma le do pet ur tedensko. Da bi preverila ali to drži, sem regresijo opravila še enkrat, le da sem tokrat uporabila novo spremenljivko 'redni uporabniki', v

katero sem vključila vse tiste, ki računalnik doma uporabljajo več kot 10 ur na teden. Vendar rezultati niso bili nič drugačni. Sicer se je nakazala rahla povezanost med 'rednimi uporabniki' računalnika in 'zaupanjem med družinskimi člani', vendar je signifikanca tako visoka, da spremenljivki vseeno nista statistično značilni. Torej svojega modela nikakor ne morem potrditi in nikakor ne morem trditi, da izražanje čustev, izogibanje reševanju konfliktov in pogostost rabe računalnika vplivajo na zaupanje med družinskimi člani.

V zadnjem delu sem nato predstavila še rezultate poglobljene analize podatkov, ki sem jih dobila z intervjuji. Intervjuje sem opravila pri petih družinah, ki so že izpolnile anketni vprašalnik. Za pogovor sem tako prosila po enega otroka v družini in enega izmed staršev. Skozi pogovore sem želela ugotoviti, kakšen odnos imajo otroci in starši do računalnika doma, koliko časa dejansko preživijo z njim in z družinskimi člani in kako bi po njihovem lahko vplival na odnose v družinah. Tako sem ugotovila, da je računalnik že povsem integriran v družinsko življenje. Otroci so povsem navajeni nanj, saj jih obdaja že skoraj vse njihovo življenje. Po drugi strani pa so se tudi starši navadili na računalnik, saj ga večina potrebuje pri svojem delu, prav tako pa se zavedajo, kako pomemben je v življenju njihovih otrok. Računalnik je torej nepogrešljiv »družinski član«, ki pa ne vpliva na odnose negativno, kot mu to pripisujejo. Odnosi v družinah namreč niso slabši zaradi njega. Sicer se družinski člani med seboj res manj družijo, vendar pa to ne pomeni, da imajo slabše odnose. Prav tako krivde za to ne gre pripisati samo računalniku, ampak tudi hitremu tempu življenja, ki s seboj prinaša vedno več obveznosti.

9 Literatura

- Avruch, Kevin. 1998. *Culture and Conflict Resolution*. Washintgon. D.C.: United States Institute of Peace Press.
- Bowker, Anne. 2004. Predicting Friendship Stability During Early Adolescence. *The Journal of Early Adolescence* 24 (2): 85-112.
- Burgoon, J.K. in J.L. Hale. 1987. Validation and measurment of the fundamental themes of relational communication. *Communication monographs* 54: 19-41.
- Burton, John. 1990. *Conflict Resolution and Provention*. London: MacMillan Press Ltd.
- Černigoj, Tea. 2009. *Konflikti in zaupanje med zaposlenimi na ravni neprofitnih organizacij*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Fabič, Ines. 2007. *Vpliv empatije in kulture na komunikacijo*. Diplomsko delo. Maribor: Ekonomsko-poslovna fakulteta Maribor.
- Fehr, Beverly. 1996. *Friendship Processes*. Thousand Oaks, London, New Delhi: Sage Publications.
- Fisher, B. Aubrey in Donald G. Ellis. 1990. *Small Group decision making: Communication and The Group Process*. New York: McGraw-Hill, Inc.
- Frohlich, David in Robert Kraut. 2003. *The social context of home computing*. HP Labs. Dostopno prek: <http://www.hpl.hp.com/techreports/2003/HPL-2003-70.pdf> (13. julij 2010).
- Hughes, Robert jr. in Jason D. Hans. 2001. Computers, the Internet , and Families: A rewiw of the Role New Technology Plays in Family Life. *Journal of Family Issues* 22 (6): 777-790.
- Iljaž, Rade, Janko Kersnik in Helena Turk, ur. 2006. Družinska medicina v skupnosti: učno gradivo 23. Učne delavnice za zdravnike družinske medicine. *Družinska medicina* 4 (4): 99 – 113.
- Koerner, Ascan Felix in Mary Anne Fitzpatrick. 2002. Understanding family patterns and functioning: The roles of conversation orientation and conformity orientation. *Communication Yearbook* (26): 37-69.

- Lamovec, Tanja. 1989. Zaupanje v medosebnih odnosih. *Anthropos* 20 (3-4): 181-193.
- Larzelere, Robert E. in Ted L. Huston. 1980. The dyadic trust scale: Toward understanding interpersonal trust in close relationships. *Journal of Marriage and the Family* 42 (3): 595-604.
- Lipičnik, Bogdan. 1996. *Reševanje problemov namesto reševanje konfliktov*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Makar, Urška. 2008. *Vloga komuniciranja pri reševanju konfliktov: Primer oddelka za diabetes v kliničnem centru*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Mayer, J., J. Bečaj, A. Kneževič, M. Košir, B. Kovač, L. Pisani, P. Praper, V. Rajkovič, A. Trstenjak in M. Velikonja. 2001. *Skrivnost ustvarjalnega tima*. Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana.
- Možina, Stane. 2002. *Odnosi med zaposlenimi v organizaciji*. Združenje svetov delavcev Slovenije. Dostopno prek: <http://www.delavska-participacija.com/Html/clankiiskanje.asp?Sklop=%25&Naslov=odnosi+med+zaposlenimi+v+organizaciji&Avtor=mo%BEina&letnik=%25&stevilk a=%25&sort=AvtorPonder&Submit=Iskanje> (29. junij 2010).
- Nie, Norman H. in Lutz Erbring. 2002. Internet and society: A preliminary report. *IT & Society* 1 (1): 1-49.
- Nie, Norman H. in Sunshine D. Hillygus. 2002. The impact of internet use on sociability: Time-diary findings. *IT & Society* 1 (1): 1-20.
- Novak, Božidar. 2000. *Krizno komuniciranje in upravljanje nevarnosti*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
- Oblak Črnič, Tanja. 2009. Družinska (ne)harmonija ob računalniških zaslonih. *Družboslovne razprave* XXV (61): 41-58.
- Planinc, Marko. 2004. *Zaupanje med organizacijami*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Poljšak Škraban, Olga. 2002. Mladostnik/ca v družini in medsebojno doživljanje družinskih članov. *Socialna pedagogika* 6 (4): 369-394.
- --- 2007. Pojmovanja »normalnosti« procesov v družini; funkcionalnost in kompetentnost družinskega sistema. *Socialna pedagogika* 11 (2): 189-212.

- Rus, Velko S. 1992. Konflikti in (funkcionalno) reševanje konfliktov. *Antrophos* 124 (1-2): 202-212.
- Smith, Jane. 2002. *Kako povečati produktivnost delovnega tima*. Ljubljana: NetGuide.
- Sporiš, Nives. 2007. *Medsebojno zaupanje v virtualnih prostorih*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Straus, Murray A. 1979. Measuring intrafamily conflict and violence: The conflict tactics (CT) scales. *Journal of Marriage and Family* 41 (1): 75-88.
- Svetic, Tanja. 2003. *Vodenje s čustvi*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Tomori, Martina. 1994. *Knjiga o družini*. Ljubljana: EWO.
- Ule, Mirjana. 2005. *Psihologija Komuniciranja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- --- 2008. *Za vedno mladi? Socialna psihologija odraščanja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Verbinc, France. 1982. *Slovar tujk*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Weathreall, Ann in Annabel Ramsay. 2006. New Communcation Technologies and Family Life. *Blue skies report* 5: 4-25.
- Wheelles, L.R. 1978. A follow-up study of the relationships among trust, disclosure and interpersonal solidarity. *Human Communication Research* 4: 143-157.
- Wilson, Steven R. in Michael S. Waltman. 1988. Assessing the Putnam-Wilson Organizational Communication Conflict Instrument (OCCI). *Management Communication Quarterly* 1 (3): 367-388.

Priloge

Priloga A: Vprašalnik vpliv računalnika na medosebne odnose v družini

VPRAŠALNIK

Sem absolventka komunikologije na Fakulteti za družbene vede in pripravljam diplomsko delo na temo vpliv računalnika na medosebne odnose med družinskimi člani. Anketni vprašalnik je anonimen, prosila pa bi, da ga rešita **vsaj dva družinska člana**, otrok in eden izmed staršev. Že vnaprej se zahvaljujem za sodelovanje.

1. Koliko ur v tednu povprečno uporabljate računalnik doma?

- doma nimamo računalnika
- manj kot uro
- do pet ur
- pet do deset ur
- med 10 in 20 ur
- več kot 20 ur

2. Ali je uporaba računalnika spremenila količino časa, ki ga porabite za ...

	1 Se je zmanjšala	2 Je ista	3 Se je povečala
... druženje z bližnjimi prijatelji?	1	2	3
... druženje z družinskimi člani?	1	2	3
... udeleževanje v športnih aktivnostih?	1	2	3
... izražanje osebnih čustev?	1	2	3
... gledanje televizije?	1	2	3
... poslušanje radia?	1	2	3
... branje?	1	2	3
... spanje?	1	2	3
... umetniško/kreativne dejavnosti?	1	2	3

3. Pomislite na pogovore, ki jih imate s člani svoje družine. V tabeli so zapisane trditve o tem, kako izražate svoja čustva. V vsaki vrstici označite ali trditev za vas drži ali ne.

Trditev	1 Drži	2 Ne drži
Z lahkoto izražam čustva pred člani svoje družine.	1	2

O svojih čustvih govorim le redko.	1	2
Pogosto postanem sramežljiv/a v družbi svoje družine.	1	2
O svojih čustvih govorim zelo pogosto.	1	2
Želim si, da bi pogosteje izražal/a svoja čustva.	1	2

4. Pomislite na pogovore, ki jih imate s člani svoje družine. V tabeli so zapisane trditve, ki se nanašajo na zaupanje, ki vam ga člani družine izkazujejo skozi pogovor. Za vsako trditev obkrožite po en odgovor, ki najbolj velja za vas in vašo družino.

Trditev	1 Vedno	2 Zelo pogosto	3 Pogosto	4 Včasih	5 Redko	6 Zelo redko	7 Nikoli
Pri pogovoru so vedno iskreni.	1	2	3	4	5	6	7
Pogovor z menoj jih zanima.	1	2	3	4	5	6	7
Dajo mi vedet, da se lahko zaupam.	1	2	3	4	5	6	7
Pripravljeni so mi prisluhniti.	1	2	3	4	5	6	7

Trditev	1 Vedno	2 Zelo pogosto	3 Pogosto	4 Včasih	5 Redko	6 Zelo redko	7 Nikoli
So časi, ko svoji družini res ne morem zaupati.	1	2	3	4	5	6	7
Moja družina je popolnoma iskrena z menoj.	1	2	3	4	5	6	7
Imam občutek, da svoji družini lahko popolnoma zaupam.	1	2	3	4	5	6	7
V družini se obljube vedno uresničijo.	1	2	3	4	5	6	7
Imam občutek, da me v družini ne obravnavajo iskreno.	1	2	3	4	5	6	7
V družini me obravnavajo pravično.	1	2	3	4	5	6	7
Lahko računam na svojo družino, če potrebujem pomoč.	1	2	3	4	5	6	7

5. Pomislite na konflikte, s katerimi se srečujete doma zaradi uporabe računalnika. Do teh konfliktov lahko npr. pride, ker se v družini prekomerno uporablja računalnik; ker imajo družinski člani zaradi uporabe računalnika manj časa drug za drugega; ker vam drugi člani družine neprestano gledajo pod prste pri uporabi računalnika; ker se v družini niste zmenili, kdaj ga bo kdo uporabljal itn. Na lestvici od 1 do 7 določite, kako pogosto reagirate v nastalih konfliktih na načine, ki so zapisani v spodnjih trditvah.

Trditev	1 Vedno	2 Zelo pogosto	3 Pogosto	4 Včasih	5 Redko	6 Zelo redko	7 Nikoli
Nesoglasij ne jemljem resno.	1	2	3	4	5	6	7
Predlagam, da skupaj poiščemo rešitve za nesoglasja.	1	2	3	4	5	6	7
Umaknem se na stran, ko nastanejo nesoglasja.	1	2	3	4	5	6	7
Nesoglasja skušam omiliti, tako da jih prikažem kot nepomembna.	1	2	3	4	5	6	7
Ko pride do nesoglasja, vztrajam pri svojem mnenju.	1	2	3	4	5	6	7
Raje sem tiho, kot pa da se kregam s člani svoje družine.	1	2	3	4	5	6	7

6. Starost:

7. Spol:

- Ženski
- Moški

Priloga B: Intervjuji z družinskimi člani

INTERVJU 1 in 2: Fant 1 in Mama 1

Živita v večsobnem stanovanju, sama. Fant je star 16 let in obiskuje 2. letnik Srednje ekonomske šole v Mariboru, mama je stara 47 let in ima že več let svojo firmo. Računalnik je doma že več kot 10 let. Zdaj imata dva, enega stacionarnega v fantovi sobi in enega prenosnega.

Fant 1

N: Zdravo!

F: Zdravo!

N: Tak, najprej me zanima, koliko časa imata doma že računalnik?

F: Jaa ... Računalnik mama doma okoli 6 let.

N: Za kak namen pa sta ga kupila takrat, če se še spomniš?

F: Jaa ... Takrat prvotno je bil za mene, pol pa ...

N: Za tebe v smislu, da bi za šolo delal?

F: Ne ... Bolj za igrce, kot ne ... In pol pa se še je mama priklopla nekak gor, tak da lahko dela tudi doma in je povezana s firmo, ne ...

N: Dobro. Kje pa je nameščen računalnik? V kateri sobi v stanovanju je?

F: Jaa ... V moji sobi.

N: Že ves čas?

F: Ja.

N: Pa to pol ne moti, recimo, če mama dela kaj na njem?

F: Ne, sej mama si je zaj še kupla svojega laptopa.

N: Tak da mata zaj dva v bistvu doma?

F: Ja ...

N: Kdo pa ga pogosteje od vaju uporablja?

F: Hmm ... Jaz!

N: Kolko ur je to povprečno, recimo na teden?

F: Na teden ... Na dan sigurno ene tri do pet ur vse skupaj ... Tak da ...

N: ... Je to pol že ene 20 do 30 ur tedensko, ne?

F: Ja ...

N: Okej. Se pravi, najprej si ga v glavnem za igrce uporabljal, tak je bil prvotni namen ko so ti ga kupli. Kaj pa zaj?

F: Zaj pa ga dost za šolo uporablam ... ker, ne ... vseeno je srednja ... mamu dosti teh projektnih nalog in tega vsega pač ...

N: Mhm. Kdaj pa ga največ uporabljaš?

F: Hmm ... Kak je to mišljeno?

N: V katerem delu dneva?

F: Aja ... ja, hmm, tak čez cel dan.

N: Ja no, verjetno, ko si v šoli, ne, ne?

F: (smeh) Ja to ne, ne ...

N: Verjetno po šoli, ko prideš domov, ne?

F: Ja, pa pol še zvečer tut.

N: Se zavleče kdaj tudi pozno v noč?

F: (smeh) Khm ... paa, tak ja ...tu pa tam ...

N: (smeh) Kaj pa bi bila za tebe recimo prava raba računalnika? Recimo, če bi ti zaj komu mogo prodat računalnik, ne, kaj bi mu rekel, kaj je tisto pravo, zakaj je računalnik pomemben, da ga mamo danes doma?

F: Jaa, ker v bistvu dandanes brez računalnika nekak ne gre ... morš met (smeh) ... ker si nekak povezan s svetom in ... ja ... (smeh)

N: Torej te povezuje tut nekak s prijatelji, sošolci, recimo ...

F: Ja, komunikacija v glavnem.

N: Se pravi tut večinoma, če komuniciraš prek računalnika, komuniciraš s prijatelji, prek teh socialnih omrežij, kot so facebook, messenger, skypea?

F: Ja!

N: Je to tak? Pa se ti zdi, da se zaradi tega kaj manj družite?

F: Nee ...

N: Se tut »fizično« dovolj družite?

F: Jaa ...

N: Dobro! Pa si predstavljaš recimo, danes, življenje brez računalnika?

F: Jaz bolj težko, ne ... Sicer mi ga je mama tut ene prakrat zaplenla pa sem nekak preživel ...

N: Si preživel? Torej ni blo tak hudo brez njega?

F: Maa, no ja ... ne ...

N: Pa se ti zdi, recimo, če ne bi blo danes računalnika, da bi bili odnosi v družini kaj bolj drugačni? Da se nekako zgublja danes stik v gospodinjstvu zaradi računalnika, ker kot si sam rekel, ga uporabljaš tri do pet ur dnevno, po šoli, pol pa je naenkrat že večer, ne, pol pa še hobiji, učenje, prijatelji ... Kje se dejansko najde pol čas še za družino?

F: Nebi blo drugače, se mi zdi. Mama z mamom čist dober odnos, tak da ne vem ... (smeh)

N: Dobro, potem pa je to vse. Hvala za čas, ki si si ga vzel za mene.

F: (smeh) Jaa ... Ni kaj, ne ...

Mama 1

N: Zdravo!

M: Zdravo!

N: Najprej me zanima, kako dolgo imata že računalnik doma?

M: Doma ... doma... 15 let.

N: A res? Ker je sin prej rekel nekje pet do šest let.

M: Ja, to ma on. On ma svojega, ne. Jaz pa mam zaradi pisarne in dela tudi svojega, ne. In to že dolgo, saj mam firmo zaj že 20 let, ne. Čeprav res ne vem, če je že 15 let, 10 let pa ga zagotovo mama.

N: Okej. Koliko računalnikov mata torej trenutno doma?

M: Jaz pa svojega in sine ma svojega.

N: Torej je eden stacionaren, drugi pa prenosni?

M: Ja.

N: Kje pa je nameščen stacionarni?

M: V sinovi sobi.

N: Kdo pa pogosteje uporablja računalnik od vaju?

M: Jaa, doma zagotovo on, ne. Jaz pa pač po potrebi. Odvisno kolko mam še dela doma, ker jaz računalnik razen za delo pa za kake informacije, pravzaprav, zelo malo uporabljam, ne. V glavnem delam na njem.

N: Se pravi, tudi če doma delaš, delaš vedno na svojem? Se ne zgodi, da bi kdaj šla tudi na njegovega?

M: Ne. Še pred kratkim, kakim letom, sma mela v bistvu skupaj, tak da sem jaz mela svoje uporabniško ime s passwordom, on pa je mel svoje, ne. Tak da, to sma mela dolgo skup.

N: In kak je to zgedalo?

M: Tak da sem se jaz njemu prilagajala, ne. V bistvu sem delala takrat, ko njega ni blo, ne, al pa ob takih urah, ko ... zgodaj zjutraj, ko je že šel v šolo, pa tak.

N: Torej, sama si že rekla, da ga največ uporabljaš za službo ...

M: Ja, ja ...

N: ... kaj pa za komuniciranje, kupovanje, iskanje informacij?

M: Ma tudi, če zaj že kaj iščem, kake informacije, ki jih tudi potrebujem za službo, te ja.

N: Kdaj pa ga največ uporabljaš? V katerem delu dneva?

M: Doma? Doma ga ... v bistvu mam skoz prižganega ... da pa sedim zraven, pa kot pravim čist odvisno. Po navadi zvečer, bolj pozno, okrog desete ure ... zaj je pač odvisno kak dolgo rabim kaj za pripraviti, pol dokler ne končan, ne ...

N: Se pravi, se lahko tut zavleče pozno v noč?

M: Jaa ... Al pa pol še kaj naredim zelo zgodaj zjutraj, tam od pol šestih zjutraj naprej.

N: Dobro. Kaj pa recimo, če bi te zaj nekdo vprašal, kaj je za tebe tista prava raba računalnika? Zakaj ga je po tvojem smiselno uporabljati, kaj pa bi lahko bilo zapravljanje časa?

M: Jaa, absolutno zaradi dela, kot takega, ker pač, meni je nujen, brez tega ne morem. Pa zaradi informacij. Drugače pa mene to ne zanima, ne. Še vedno raje pogledam film al pa karkoli

... to da bi knjige brala recimo, nič ne vidim, ne, pa jaz vseeno raje knjige berem v postli, ne. Da bi brala na mašino, ne, tega si jaz, za enkrat, ne predstavljam.

N: Pa bi recimo imela še kakšna drugačna pričakovanja od računalnika, za prihodnost?

M: Veš kaj ...to bo šlo naprej, to bo tak, da bo vsako leto napredek taki, ne ... recimo, to kar je blo pred dvajsetimi leti, ne, ko smo s tisto eno kišto letali okrog, pa to kar je danes, ne ... tak da tehnologija bo zagotovo šla naprej ... ampak sej, jaz ti pravim, sem ravno tisti kontra ... ne pričakujem, ne, razen to, da mi olajša neko delo, ne ... zagotovo bo šlo tut nakupovanja prek tega, ne, v bodočnosti, da ti bojo lepo dostavili vse, kuj domu, ne da bo treba it do teh centrov pa to ... v glavnem, v tem smislu, ne.

N: Kaj pa recimo razlika med odraščanjem danes, ko otroci so z računalniki in vami, ko ni bilo računalnikov in ostalih tehnologij?

M: Veš kaj, ni primerjave! Marsikdo, ko smo mi bli mali še televizije ni mel, ne. Zaj če si mel, si mel črno-belo, pa postaje smo meli ena, dva Ljubljana ... emm, drugega ni blo, ne ...tujih postaj pa tega ... mi nismo poznali, ne ... tak da, zagotovo je vlka razlika, ne, samo jaz mam srečo kar se mojega sina tiče, zato ker on ma dost socialnih odnosov, ker ma frende, ki so vsi iz istega okolja, še iz osnovne šole, in ti se ogromno družijo, ogromno so zunaj, športarijo pa hodijo okrog, ne ...dejansko nimajo komunikacije samo preko mašin ... tak da, tu se mi zdi, kolko jih gledam, da so res dobri, ne ... tak, dost normalni, ne.

N: Čeprav je sin vseeno rekel, da uporablja računalnik tri do pet ur dnevno, kar je, tak če pogledaš, dosti, ne. Je pa res, da ga nisem vprašala, koliko gleda televizijo.

M: Malo oz. dosti manj ... on, ko je bil mlajši je več gledal televizije, ne, kot pa da bi bil na nekih mašinah, ne, kot je računalnik ... dans pa je to drugače, ravno obratno, ne

N: Ja sej, nekje se moram poznati ta čas. Kaj pa recimo, se ti torej ne zdi, da bi mel računalnik kak vpliv na odnose, recimo tut na vajinega?

M: Ah, kaki pa. Jaz mislim, da mam čist normalni odnos, tut dost komunicirama, kar je že tut malo značajsko vezano, ne, nekdo je zgovoren, drugi ni, ne, ampak jaz sem se naučila, da če je kaj, da počakam, da prie čas, pa dečko pride, razloži, ne, ... ampak to je tut od značaja ne odvisno ... ampak midva dosti komunicirava, ne. Jaz vidim, da v bistvu dosti vem ... ne vmešavam pa se ... ni me strah, da bi bil zasvojen s kakimi mašinami, ne, ko pa vidim, da je več gor, pa stopim zraven, gremo, dost je, ko ma recimo kake nove igre

N: Torej ga včasih skušaš zvabit nekak stran?

M: Ma ja, čeprav je bolj al manj neuspešno. Dokler se sami ne naveličajo, tak ni šanse ...

N: Tak je treba počakat, da jih same mine ...

M: Ja, res jih mine pol čez nekaj časa ...

N: Kaj pa recimo kot splošen primer, da bi lahko računalnik vplival na družinske odnose?

M: Verjetno ... verjetno je beg, ne ... če ni komunikacije, pa če ni tistega v familiji, gotovo bežijo, ne ...

N: Torej ni računalnik v bistvu tisti krivec?

M: Ne, jaz mislim, da je vse drugo bolj krivo, ko pa sama mašina, ne, se mi zdi, da če je človek nekak normalno funkcionira, ne ... normalno v narekovajih, ne ...da ma neke normalno odnose, da je živ, da se družijo, ne, potem mislim, da to ne bi smelo bit problem. Mislim, da majo bolj problem tisti, ki že tako imajo osebnostne težave, ne.

N: V smislu, da potem krivdo iščejo ravno pri računalniku?

M: Ja, da pač pripisuješ drugemu vzrok za tvoje stanje ... da z njim pobegneš bek ...

N: Ja. No, v raznih raziskavah, ko sem jih zaj brala za diplomo, je blo pač raziskano, da računalnik v družini deluje tu kot neki tolažnik. Recimo, ko pride do nekega konflikta, da vedno pač, ko je kaj narobe, se zatečeš k njemu ...

M: Ja, zaradi pomanjkanja komunikacije potem iščeš, bereš in sigurno hitro najdeš neke somišljenike o tvojem problemu in ti je potem kao lažje. Ampak to pač, če odnosi v družini že tako niso taki, kot bi naj bli, ne.

N: Dobro. Tak, prišli sva do konca ...

M: A že? (smeh)

N: Ja (smeh) ... tak da, najlepša hvala za sodelovanje.

INTERVJU 3 in 4: Oče 1 in Fant 2

So petčlanska družina, ki živijo v večsobnem stanovanju. Sinovi so stari 14, 20 in 22 let. Imajo skupen računalnik v dnevnem prostoru. Najstarejši sin si je pred kratkim kupil svoj prenosni računalnik. Oba starša sta zaposlena.

Oče 1

N: Zdravo!

O: Zdravo!

N: Najprej me zanima, koliko časa imate računalnik doma?

O: Hmm ... ne vem. Tu sem pa jaz goli, ko ... dve leti? Al več? Res ne vem točno ...ga niti sam ne uporabljam in mislim ... res ne vem niti kak dolgo ga že mammo ...

N: Dobro. Kje pa je nameščen?

O: V dnevni sobi.

N: Aha, torej v skupnem prostoru. Kdo pa ga najpogosteje uporablja?

O: Otroci.

N: Vsi? Ali kateri še posebej?

O: Hmmm ...Pravzaprav vsi! Kdaj se le da, so na računalniku, ne ... Pravijo, da majo dosti za delat za šolo pa tak ... Računalnik je v glavnem prioriteta pri nas. Pri otrocih, pri meni pa sploh ne!

N: Aha, se pravi, da vi računalnika sploh ne uporabljate?

O: Ne!

N: Nikoli ga niste?

O: Jaz? Osebno? Pač, tisto kar ga moram minimalno v službi, doma pa ne. Čim dalje od njega, tem boljše.

N: Kaj pa bi bila za vas, vseeno, tista prava raba računalnika? Recimo pravi namen, zakaj bi se naj računalnik uporabljalo? Recimo za komuniciranje, za šolo, za iskanje informacij ...?

O: Ma kaj vem ... Ne, da sem apriori proti, ampak jaz osebno, ga nebi uporabljal, za nič od tega.

N: Okej. Kaj pa recimo ta razlika, ki se danes pojavlja v odraščanju. Namreč, v vašem otroštvu računalnika ni bilo. Se vam zdi, da je danes kaj drugače, ko računalnik je, glede samega odraščanja ...

O: Sigurno!

N: V kakem smislu pa?

O: Maa ... Otroci današnji visijo na tem, manj je bolj pristnih odnosov, še celo tisto kontaktiranje, ki bi moglo bit, recimo osebno, je marsikdaj preko računalnika ... se večinoma pogovarjajo kar prek tega ... tak da, sigurno je razlika, sigurno.

N: Pa se vam zdi, da zaradi tega, računalnik vpliva tut na družinske odnose?

O: Marsikje že tudi, ja ...

N: Kaj pa pri vas?

O: Maaa, moram rečt, da se še kr pomenimo tudi, pa to ... ampak malo pa vpliva tudi sigurno, ne ... verjetno je manj tega pristnega odnosa ...

N: Ampak pri vas je situacija vseeno ta, da je računalnik v skupnem prostoru in bi mogoče bilo drugače, če bi bil kje drugje?

O: Ma sej je že zaj tak, da moraš prosit, da za trenutek odložijo tisto stvar stran, da se lahko kaj pogovoriš ... ampak je pri nas tak, da še vseeno to naredijo ...

N: Dobro. Prišla sva do konca. Najlepša hvala za intervju in še lep večer.

O: Aha, ja, ni problem.

Fant 2

N: Zdravo!

F: Zdravo!

N: Najprej me zanima, kolko časa mate že računalnik doma?

F: Jaa, malo več ... ene pet, šest let.

N: Enega mate?

F: Ja. Zdaj si je sicer brat še prenosnega kupo, nekje pred pol leta, enim letom.

N: Ampak glavni je ta, ki je tu v dnevni sobi?

F: Ja.

N: In kdo ga po tvojem mnenju največ uporablja izmed vas?

F: Starejši brat.

N: Ja? In koliko ur na dan je to v povprečju?

F: Emm, ja on približno dve, tri ure.

N: Na dan?

F: Ja.

N: Kaj pa ti?

F: Jaz pa ... odvisno ... eno uro v povprečju.

N: In zakaj ga največ uporabljaš?

F: Aaaa ... jaaa ... po navadi ga za kake igrce, drugače pa bi ga mogo bolj za šolo.

N: Kaj pa recimo komuniciranje s prijatelji?

F: Eeee ... jaaa ...no, lahko bi, samo nea to jaz preveč. Raje gremo na dvorišče.

N: Zanimivo. (smeh) Dobro to. Kdaj pa ga največ uporabljaš, ob kateri uri recimo oz. v katerem delu dneva?

F: Po šoli ponavadi.

N: Pa, recimo, ko si ti za računalnikom, pa so drugi v istem prostoru, te moti ta njihov prisotnost? Recimo, da ti gledajo pod prste, ko kaj delaš, da te kaj sprašujejo, ravno takrat ko je najmanj potrebno.

F: Maaa, ne ... večinoma ne ... včasih pa tudi moti, ko bi kaj poslušal, kako pesem al pa kaj, preko računalnika, pa pač ne gre, ker je ... ker so pač ostali tu ...

N: Kolko pa ti sam slediš pogovorom, al pa kaj se drugače dogaja v prostoru, ko si za računalnikom?

F: Jaa, poslušam tui, no ... odvisno kaka tema je ...

N: Se pravi, če je dovolj zanimivo, prisluhneš, drugače pa te ne odvrne od dela.

F: Ja ... ja.

N: Kaj pa bi bila drugače za tebe prava raba računalnika? Recimo, če bi ti zaj mogo prodat računalnik nekemu v trgovini, kaj bi rekel?

F: Jaaa, tote najbolj pomembne stvari, predvsem za šolo, pa komunikacijo, pa kaj še ... to je to nekak.

N: Dobro. Kakšna pa imaš recimo pričakovanja od računalnika? Kaj bi še želel z njim počet?

F: Pa ne vem, mi je kar vrei tak ko je (smeh)

N: Se pravi se ti zdi tak kot je že dovolj izpopolnjen ...

F: Ne, to ne ... po mojem bo še vedno kaj boljšega prišlo, ampak, za enkrat, za mene je čist dovolj to kaj danes omogoča.

N: Kaj pa drugače si predstavljaš življenje brez računalnika?

F: Ma ja, bolj težko, no. (smeh)

N: Zakaj? Ti je postal že rutina?

F: Jaa, mislim, sej bi lahko preživel brez, ampak ko je pa treba kaj nareit, pa poiskat kako informacijo, pa bi ne vem, malo težje blo, ne.

N: Kaj pa če bi moral izbirati med televizijo in računalnikom? Čemu bi se lažje odpovedal?

F: Računalniku.

N: Ja? Zanimivo. Kaj pa na sploh, se ti zdi, da bi bili odnosi v družini kaj drugačni, boljši, slabši, če ne bi bilo računalnika?

F: Če ne bi blo računalnika, bi bli po mojem boljši, ne, bi se več družili, pa tak no ...

N: Pa se ti zdi, da danes imamo tako situacijo, da se dejansko družine manj družijo zaradi računalnika?

F: Maa, kaj vem, niti ne ...

N: Hmm, ampak vseeno pa misliš, da bi bili odnosi boljši, če računalnika ne bi bilo?

F: Ja.

N: Zakaj?

F: Jaa, ker bi se pa pol še več družili. (smeh)

N: (smeh) Dobro, hvala, to je vse.

INTERVJU 5 in 6: Fant 3 in Mama 2

So tričlanska družina, ki živi v večsobnem stanovanju. Sin je star 13 let in obiskuje osnovno šolo. Mama je stara 42 let in je zaposlena kot samostojni podjetnik. Sin ima svoj računalnik v sobi, starša si delita prenosni računalnik.

Fant 3

N: Zdravo!

F: Zdravo.

N: Najprej me zanima, če veš, kak dolgo že imate računalnik doma?

F: Ja ... jaz vem, da ko sem bil še mali, ne ... tukaj še ni bila moja soba takrat, pač, tu je bila prej spalnica, da sem taki mali računalnik mel. Nisem mel pa interneta tut, pa sem samo nekaj igral tak ...

N: Kolko si pa bil takrat star?

F: Ma kaj vem, tam neki tri ali štiri al nekak tak

N: To je že kar nekaj let potem, ne? Skoraj deset, ne?

F: Ja, tu neki. Pol pa sem čez nekaj časa dobo pravi taki računalnik, ki je bil sicer manjši od tega kar ga mam zaj, ampak sem pol začel že vse to delat, na internet pa to.

N: Mhm, to pa je blo približno kdaj? Kolko si bil takrat star?

F: Mislim, da je blo to neki ... hmm ... ne vem, se mi zdi da je to že fuul dolgo nazaj ...

N: Se pravi je več let že od tega?

F: Ja ...

N: Dobro. Vidim, da maš računalnik na mizi, torej nameščenega v tvoji sobi. Torej lahko sklepam, da od kar maš svojo sobo imaš tudi svoj računalnik?

F: Ja.

N: Pa mate še katerega drugega?

F: Ja, tam ma ... moja mama še ma toti neki laptop.

N: Mhm. Kak dolgo pa ga ima?

F: Ne dolgo.

N: Dobro. Kaj pa bi rekel, kdo največ uporablja računalnik pri vas doma?

F: Jaz! Mama ga tut kr dostikrat ... samo ona bolj kake igrce špila pa kako pošto še gleda tu pa tam.

N: Kolko ur pa, če bi v povprečju mogo rečt, uporabljaš računalnik na dan?

F: Ne vem ... no, emm, pač ... ko priem iz šole, ne, te moram pač nardit še naloge, ne, potem pa komaj lahko grem (na računalnik) ... pa pol zvečer.

N: Torej bolj v popoldanskem času? No, pa če bi zaj mogla določit časovno, kolko je to?

F: Jaaa ... sigurno je več kot tri ure na dan, pa še več.

N: Aha. Zakaj pa ga v glavnem uporabljaš? Omenil si že šolske obveznosti, kaj pa še drugo?

F: Jaa, kake igrce, včasih gleam kake videe, take, pa you tube, pa to, ne ...

N: Kaj pa komunikacija s prijatelji?

F: To še bom zaj (smeh)

N: Kaj nimaš facebooka? (smeh)

F: Ma ne, sem pa reko da si bom nastavo, tak da ... bom vido ...

N: Jaz še ga tud nimam, veš? Se ga tak branim ...

F: Ja? Moja mama ga ma drugače. (smeh)

N: No vidiš ... boma si počasi mogla nareit midva tudi.

F: Ja sej, v moji šoli ga majo že skoraj vsi.

N: Ja, verjamem. Je danes to popularna stvar. Pa verjetno se tut dosti pol pogovarjajo o tem, kaj se na facebooku dogaja, pa tak?

F: Ja, se ja. Samo eni pa vem, da tam samo igrce igrajo, so rekli, da si ne pišejo z drugimi ...

N: Zanimivo. Kaj pa bi bla za tebe prava raba računalnika?

F: Jaa ... meni je ful zanimiv ... recimo, jaz sem skoz na internetu, pa meni je zanimivo, ker lahko vse vidim po internetu ...

N: V smislu, da lahko o vsem poiščeš informacije?

F: Ja, vse najdeš ... recimo za šolo, ne, sem dostikrat jaz vse najdo ... sploh nisem rabo knjige ... se mi zdi, da včasih piše več na internetu, ko pa v knjigi.

N: Pa se ti zdi, da se bo sčasoma še bolj razvijalo, da bi nekoč dejansko lahko zamenjali knjige v šolah?

F: Maa, kaj vem ... včasih se mi zdi, ja ... sej mi smo že meli parkrat pouk v eni taki učilnici, ko so sami računalniki not ... samo smo se samo nekaj igrali ...

N: Ja, jaz se spomnim, da so nas učili risat, se pravi, da smo meli likovni pouk parkrat na računalnikih, kaj več pa nas v osnovni šoli niso naučili ... Kaj pa drugače, si lahko predstavljaš, da dandanes nebi blo računalnika?

F: Ne vem ... včasih mi starši računalnik prepovejo, ne, pa vseeno zdržim brez ...

N: Dobro, samo to je nekaj dni! Si predstavljaš, da ga sploh ne bi blo?

F: Mogoče, če ga nebi nikol poznal, bi si mislo tak drugače, da lahko, ne ... zaj, ko ga pa enkrat poznam, pa ne morem ...

N: Če prav razumem, če kaj ne štima, te starši kaznujejo s tem, da ti prepovejo uporabljat računalnik?

F: Ja ...

N: Kaj je to edina taka kazen, ko ti dejansko pride do živega, da se kaj naučiš iz tega, al kaj? (smeh)

F: (smeh) Ja ...

N: Ja vredi te ... Kaj pa misliš, da so odnosi v družinah nasploh kaj drugačni danes, zaradi vseh tehnologij

F: Jaa ... verjetno ja ... sej dosti od mojih sošolcev, ne, pa to ... oni so skoraj skoz na računalniku ... nič se kaj drugače tak ne pogovarjajo ...

N: A res? Pa se pol zaradi tega tudi kaj kregajo doma?

F: Ja, ene poznam tak, ko se dostikrat kregajo, ker je sošolec skoz na računalniku.

N: Kaj pa v vaši družini?

F: Ma, včasih ... ne dostikrat ... samo če sem ful dolgo, al pa če se moram kaj učit še, ne, takrat se kaj skregamo, pa to.

N: Dobro. Veš kaj me še zanima ... Glede na to, da maš računalnik v sobi, pa kot si rekel, ga kr uporabljaš za šolo, za gledanje posnetkov, potem maš še ostali hobije, se pravi, da ti to vzame dosti časa v samem dnevu. Kdaj se torej družite z družino?

F: Jaaa, pri kosilu, pa čez vikende, pa če gremo tak kam, mogoče ... sej nisem skoz na računalniku, tak da se kr pogovarjamo, se mi zdi.

N: No vredu, jaz tut mislim, da ga čisto normalno uporabljaš. Tak, sma prišla do konca. Najlepša hvala za sodelovanje.

F: Ni kaj.

Mama 2

N: Zdravo!

M: Zdravo!

N: Najprej me zanima, kako dolgo že imate računalnik doma?

M: Joi, že kr nekaj let, no ... sedem, osem ...

N: Koliko pa ste jih že zamenjali?

M: Ta laptop je drugi ... hmm, onih pa, mislim, da so že bli trije ali štirje.

N: Stacionarni?

M: Stacionarni, ja.

N: Okej, zaj laptopa tak vidim, da ga imaš pred sabo in predvidevam, da ga povsod v stanovanju uporabljate, stacionarni pa je nameščen v otroški sobi, ne?

M: Tako je, ja ...

N: Tako, da ima dostop do njega samo sin?

M: Tako.

N: Vidva ga ne uporabljata?

M: Ne ... razen, če bi ta crkno (smeh)

N: Kaj pa včasih, ko še niste meli laptopov? Kak ste pa potem se zmenili? Je bil takrat tudi v otroški sobi?

M: Ja, vedno je bil tam, v glavnem. Drugače pa, takrat je še bil mlajši sin, pa je bil dosti pri babici in tukaj (v dnevni sobi) se je bolj zadrževal, ne tolko v sobi, z nami je bil bolj, tak da sma ga čez dan v bistvu bolj uporabljala, zvečer pa ga pač nismo mogli.

N: Kaj pa danes? Kdo izmed vas ga največ uporablja?

M: Emm, sin, pa jaz, mož pa zelo malo (smeh).

N: In kolko ur je to, v povprečju, na dan?

M: Ja odvisno, če mam kaj ... ene dve uri sem že, sigurno, na računalniku, na dan.

N: Kaj pa potem delaš na računalniku? Je kaj s službo povezano?

M: Ja, nekaj je s službo, ne, nekaj pa tudi tak za sprostitev, malo pogovorov z nečakinjami, ki so malo bolj oddaljene, pa take stvari.

N: Kdaj pa? V katerem delu dneva največ?

M: Ja, največ v popoldanskem času, če moram kaj za službo, zvečer pa bol tak za razvedrilo, ne.

N: Dobro. Zdaj pa me zanima, kaj bi bila za tebe prava raba računalnika?

M: Ja, vsekakor za službo namene potrebno dandanes, drugo pa za te ... kaj pa jaz vem, kakšen facebook pa te stvari, pač, povezanost med ljudmi, v glavnem, ne. Sploh na daljavo.

N: Kakšna pa bi imela še pričakovanja od računalnika v prihodnosti?

M: Tjah, napredek vsekakor je iz leta v leto, to že ... s tem, da so zaj že brez tipkovnice, na touch in take stvari ... ne vem, ker ga v bistvu lahko že v telefonu nosiš, pravzaprav ne vem kaj bi še bilo ... da ti ga vgradijo mogoče v glavo (smeh)

N: (smeh) Ja sej se govori, da nam bojo počasi čipe vgradili ... Kaj pa razlika v odraščanju, danes pa v tvojih časih, ko ni blo računalnika?

M: Ja, vsekakor zaj, kaj se računalnika tiče so ljudje oziroma otroci, dosti več doma. To je, v svojih sobah se zadržujejo zelo ogromno zaradi tega, ker majo kaj tam počet, ne. Emm, premalo so zunaj, ne, to vsekakor v prvi vrsti. To smo mi bli dosti več na dvoriščih, se gibali v naravi ...

N: Ja, ampak je to samo zaradi računalnika? Ker vseeno majo današnji otroci dosti več obveznosti ...

M: To je res, ampak, recimo, ko so počitnice, je dosti manj otrok zunaj zaj, kot pa v naših časih.

N: Kaj pa recimo sami odnosi znotraj družine? Ali bi jih lahko računalnik kaj krhal?

M: Ma kaj pa vem, mogoče ... ampak sej se da zmenit ... na primer, če je moj preveč gor, počasi potem naredimo kako pavzo, prepoved, po domače rečeno.

N: Ja, sej to je reko prej ... da je to v bistvu edina kazen, ki jo dobi.

M: Ja, res je. Se spomnim, ko je bil še manjši, smo na dopust vzeli zraven laptopa, da je dvdije gledal. Potem pa smo s časom to ukinli, danes pa normalno gremo na dopust, brez, pa ni nič narobe.

N: Ja, to je tudi rekel, da par dni še preživi brez, da skoz, pa ne bi zdržal ...

M: Ja, to pa težko (smeh). Vseeno je dandanes računalnik potreben. Tak če gledaš, dostim rečeš že za mail, da mu pošlješ te pa te stvari, cenejši je tudi, ne, vsekakor, se pravi, da vse informacije dobiš ceneje in hitreje ... ampak vseeno pa se je treba stvari pomenit tud še brez njega ...

N: Res je! Tak, sma prišli do konca. Najlepša hvala za pomoč.

M: Prosim.

INTERVJU 7 in 8: Punca 1 in Mama 3

So štiričlanska družina, ki živi v hiši v centru mesta. Hčerka je stara 18 let, sin 20 let. Oba starša sta zaposlena. Doma imajo 3 prenosne računalnike.

Punca 1

N: Zdravo!

P: Zdravo!

N: Najprej me zanima, kak dolgo že imate računalnik doma?

P: Odkar se spomnim.

N: To pa je dolgo potem!

P: Ja (smeh)

N: Kje pa je bil računalnik po navadi postavljen?

P: Jaa, v dnevni sobi.

N: Zato, da ste ga lahko vsi uporabljali?

P: Ja, recimo ja.

N: Koliko računalnikov pa ste do zdaj že imeli doma?

P: Emm, dva, tri ...

N: Kolko pa jih mate trenutno doma?

P: Tri. En je moj, en od brata, pa enga si starša delita.

N: Pa so vsi stacionarni, ali so prenosni?

P: Ne, vsi so laptopi.

N: Kdo pa po tvojem mnenju največ uporablja računalnik doma?

P: Doma jaz.

N: Kolko je to v povprečju na dan, če bi ure seštele?

P: Emm, tri ure.

N: To že kar zneso na teden več kot 20 ur. Kdaj pa ga najpogosteje uporabljaš?

P: Popoldne al pa zvečer.

N: Zakaj pa?

P: Ker niam nič drugega za delat, pa ker ni nič po televiziji po navadi (smeh)

N: (smeh) Ja kaj pa hobiji, druženje s prijatelji, knjige??

P: Maa, če so vsi drugje doma ...

N: Ja kaj pa pol delaš na računalniku?

P: Hmm, ne vem, pač, facebook, serije, pa take stvari ...

N: Pa ti recimo doma kaj gnjavijo, po domače rečeno, da preveč časa preživiš za računalnikom?

P: Ja, so borbe doma ...

N: V smislu, kaj pa vem, družijo se več zunaj, al kaj?

P: Ma ja, pa da zakaj ne počnem nič drugega, pa da nič ne pomagam pa tak ...

N: Pa te potem tut kaznujejo kdaj s tem, da ti vzamejo računalnik ali pa prepovejo uporabo?

P: Eh ne, ne, to ne znajo (smeh)

N: (smeh) Dobro. Ti že veš. Kaj pa bi bla za tebe prava raba računalnika?

P: Iskanje informacij, pač, kakršnihkoli informacij ... mnja, to bi blo to ...

N: Okej. Kaj pa pričakovanja od računalnika v bodoče?

P: Jaa, ne vem, ful se nekaj govori, da bojo zaj spletni zdravniki pa si boš lahko preko računalnika, da pač neoš rabo it k zdravniku ... emm ...

N: To bi ti blo všeč? Še en razlog, da ne rabiš iz hiše, kaj? (smeh)

P: (smeh) Jaa! Mislim, so pač pozitivne in negativne lastnosti tega, ne.

N: Kaj pa drugače si lahko predstavljaš danes življenje brez računalnika?

P: Ne!

N: Ne, nikakor?

P: Teško! Mislim, že zaradi šole, bi blo bolj težko ...

N: Pa misliš, da ma računalnik kakršnkoli vpliv na odnose v družini? Glede na to, da si prej rekla, da ga sama uporabljaš povprečno tri ure dnevno, pa če potem prišteješ še vse druge dnevne obveznosti, kdaj imate potem čas se družiti med seboj?

P: Ja sej pa je te kosilo pa se pri kosilu družiš. (smeh) Drugače pa kaj vem, mogoče ma kak vpliv, ampak jaz ne vidim nič kritičnega, al pa da bi pogrešala kaj v družini.

N: Kaj pa nasploh?

P: Jaa, to pa po moje ma ... ker poznam tut kake primerke, ki za računalnikom visijo celo noč, ne, pa ne grejo v šolo zarai tega pol ...pol pa se itak doma kregajo zarai tega. Pa verjetno se tut nekaj ne družijo ravno, ne.

N: Dobro. Te pa je to to, čuj. Hvala za pogovor pa še lepo bodi naprej.

P: Ni kaj. Ti tui.

Mama 3

N: Zdravo!

M: Zdravo!

N: Najprej me zanima, koliko časa že imate doma računalnik?

M: Jaz bi rekla, da že ene 17 let.

N: S kakšnim namenom pa ste takrat kupli računalnik?

M: Vem da je blo že službeno pogojeno, pa tut starejši sin je igrce igral potem, ko smo ga enkrat meli doma.

N: Kje pa je bil takrat računalnik nameščen?

M: V dnevni sobi.

N: S kakšnim posebnim razlogom?

M: Ja, bil je skupen, s tem pa ga je lahko vsak uporabljal, kadar je želel.

N: Kdo pa ga po vašem mnenju najpogosteje uporablja pri vas doma?

M: Hčerka in sin.

N: Kolko pa bi to bilo dnevno?

M: Jooi, jaz bi rekla vsaj ene štiri ure na dan ...

N: Kaj pa vi sami?

M: Jaz ga bolj v službi. Doma raje uživam ob kaki knjigi, časopisu in kavici.

N: Se pravi ga doma sploh ne uporabljate?

M: Ja no, ga, če že moram kako telefonsko številko poiskat al pa naslov, al pa če moram nujno še kake maile pogledat. To je to.

N: Kdaj pa to potem počnete?

M: Ah, to pa čisto različno. Včasih zjutraj, včasih pred kosilom, ko se krompir kuha, recimo, včasih po kosilu ... zvečer tudi kdaj, če ni kaj po televiziji.

N: Kaj pa bi bila za vas prava raba računalnika?

M: Meni se zdi kar vse kar je na računalniku uporabno, ker vse prav pride za koga in je tehnična zadeva, ki nam marsikdaj kaj olajša. Tut vse te igrce in kaj še otroci delajo se mi zdi vse vrede, dokler je še v normalnih količinah. Vse ostalo, internet, programi, se mi pa zdi zlo koristno.

N: Kaj pa pričakovanja za prihodnost?

M: Ja, sploh ne vem kaj bi si še lahko zmislili, ker že ma tak vse. Ampak vedno se še kaj najde.

N: Kaj pa ta razlika med odraščanjem, vseeno v vašem otroštvu ni bilo vseh teh tehnologij ...

M: ... Ah kje! Mi nismo poznali takrat, ne ...

N: No, kak se vam zdi ta razlika v odraščanju?

M: Ja, ogromna je ta razlika. Mi smo cele dneve zunaj letali, se s kolesi razvažali, se družili ... zdaj pa, no sej zaj še tudi ... pa če si moral kaj it poiskat si vsakič moral zato fizično it nekam, al pa ne vem kaj pogledat. Zaj pa lahko že vse od doma nardiš. Tak da ne samo, da so ljudje leni postali, tolko je že možno nardit z računalnikom od dome, ne, mi pa tega pač nismo mogli.

N: Kak pa po vašem mnenju to vpliva na otroke?

M: Jah, ko smo mi bli mladi, so bla vsa igrišča polna, to se je povsod igrala košarka, fuzbal, vse možno ... zdaj pa je to druženje tak ob vikendih, drugače pa je to druženje čez teden bolj ob računalniku.

N: Pa se vam zdi, da bi lahko imel računalnik zaradi tega vpliv na odnose v družini?

M: Jaz mislim, da mi osebno ne. Smo otroci pa starši, tak da neka razlika je in se ne mormo skoz družiti. Če pa se mamo kaj za pogovoriti, pa to naredimo med kosilom, med vikendi, prazniki, tut čez dan, seveda normalno, ampak da bi se pa skoz družili ... poznam pa primer, ko otroci, ko res, pa tut starši, velikokrat preveč nekvalitetnega časa preživi za računalnikom. Tu pa potem lahko nastane problem, ja.

N: Zanima me še, če bi kaznovali svoje otroke s tem, da bi jim vzeli računalnik?

M: Ne ... mislim, to se mi ne zdi, češ ... mislim, da če mora otrok doma ostati, pa ne sme na neko zabavo iti, da je to že dovolj hudo. Tak da če mu potem še predpišeš kak naj doma preživlja ta čas, s tem da mu vzameš računalnik, pa se mi ne zdi prav.

N: Dobro. Potem pa je to in s pogovorom sva končali. Najlepša hvala.

M: Me je veselilo!

INTERVJU 9 in 10: Punca 2 in Oče 2

So štiričlanska družina. Živijo v hiši. Hčerka je stara 16 let, sin 17. Oba starša sta zaposlena in potrebujeta računalnik pri svojem delu. Doma imajo vsak svoj računalnik in skupnega.

Punca 2

N: Zdravo!

P: Zdravo!

N: Najprej me zanima, kak dolgo že mate računalnik doma?

P: Emm, ja ko smo bli še na Borštnikovi, takrat smo meli računalnik, brez interneta že fuuul dolgo ... ne vem ... deset let ... dolgo. Ne spomnim se, mala sem še bla. Pol pa smo prišli sem, pa smo računalnik dali dol v sobo, pol pa sma z bratom dobla vsak svojega laptopa ... tak da ja ... zaj je tak.

N: Torej mate zaj tri računalnike doma?

P: Pa ja, pa še ata ma svojega službenega, pa še mama ma enega doli.

N: Torej jih mate v bistvu pet?

P: Ja.

N: Torej ma vsak svojega ...

P: ... pa en je še skupni ...

N: Za rezervo, če gre komu kaj narobe. Ja super. Skupni si torej rekla, da je nameščen v dnevni sobi?

P: Ja.

N: Kaj pa ostali? Kje jih uporabljate?

P: Tu spodi mam laptop. Brat ga ma isto skoz v sobi, ata ga ma v tistem svojem kufru, z vsemi ostali stvarmi, uporabla ga pa po navadi na kuhinjski mizi, če je treba kaj. Drugače pa mama, če rabi kaj, sicer je zlo redko, ampak gre tudi pač pol v delovno sobo, ko mam še dva tam.

N: Kdo pa ga po tvojem mnenju največ uporablja doma?

P: Brat!

N: In kolko je to recimo ur na dan?

P: Cel cajt! Ne vem, on si prižge računalnik, ko pride domov, pa je na računalniku do desetih zvečer. Mislim, sej dela vmes za šolo tak malo, ampak pač skos ma prižganega. Jaz če si ga recimo vklopim, jaz pol več nič ne vem, ker prečekiram facebook vsakih pet minut, pa pol mail, pa ono pa tretje.

N: To si zaj tak malo z motečim tonom govorila ...

P: Ja! Ja, pa če je nadležno! Tak, vedno ko priš v njegovo sobo, ki si, ja na računalniku.

N: Se pravi se potem tudi dosti zadržuje v sobi in manj hodi v skupne prostore?

P: Pa mia tak nea kaj dosti hoima dol, ker, jaz se večinoma učim, no mislim, al berem knjige, al pa kaj, brat je tak na računalniku skos ... mislim, sej hodima dol, pač takrat, ko je treba jest, pa tak drugače pa nekaj ne preveč, no.

N: Razumem. Kolko pa sama uporabljaš računalnik?

P: Hmm, takrat, ko niam testov al pa kaj takega, kako eno uro na dan, mogoče dve? Ko pa mam teste pa nič.

N: Se takrat raje zadržiš, ker bi te oviralo pri delu?

P: Jaa ...

N: Kaj za šolo ga pa nič ne uporabljaš?

P: Ja, če mam seminarske za delat, pa to, potem ga med vikendom bolj uporablam ... sej med tednom nimam kaj dosti časa ...

N: Okej. Omenla si šolo, facebook, zakaj še uporabljaš računalnik?

P: Mail, emmm ... glasba, pa da si slike, recimo če, ne vem, če gremo na kako potovanje, pač si pol iz fotoaparata dam kake slike gor, pa pač take stvari, prčkarije večinoma. Igrc nič ne igram ... kaj še lahko delaš na računalniku?

N: Kaj pa bi bila za tebe prava raba računalnika? Zakaj bi ga komu priporočala?

P: Ne vem ... najverjetneje za kako razširjanje znanja, al pa kaj takega al pa iskanje iformacij, je najverjetneje lažje ... pa da se povežeš tak z ostalim svetom ...

N: Dobro. Kakšna pa bi imela v bodoče pričakovanja od računalnika?

P: Kak to misliš?

N: Ja, kaj bi še želela, da bi ti nudil v bodoče?

P: Kaj bi želela, da bi mi nudil? Mogoče to, da bi bil malo bolj priročen, da bi ga lahko sabo vzela, pač ... sej so toti iPhoni pa te stvari, ampak pač ni isto ... nekaj tak da bi bil bolj priročen ...

N: Lahko bi bil bolj lažji ...

P: Lažji recimo, ja ... jaz mam, hvalabogu, laptopa, ampak tisti ko majo navaden računalnik, kaj ga hočeš kam prenest, pa morš trikrat dol nosit, ker maš enkran pa tipkovnico pa miške pa pol še kišto pa vsega boga ... ne vem no, bolj praktičen ...

N: Dobro ...

P: ... pa bolj enostaven za uporabo! Ker jaz, pač te stvari, recimo, če je treba kaj inštalirat, ne znam, pač, mislim, ful dosti stvari pol ne znam ...

N: Tak da pol potrebuješ pomoč? Kdo pa ti takrat pomaga?

P: Brat.

N: Se pravi je on tisti, ki ima največ znanja o računalnikih pri vas?

P: Brat ma tak največ praktičnega znanja, ne, to kar pa jaz rabim ... drugače mama, to tak skoz dela v službi, ne ... se pravi, če rabim kaj tak bolj strokovnega, ki se kaka napaka popravi al pa kaj takega ... ja, takrat pa potem ona.

N: Kaj pa, si predstavljaš danes življenje brez računalnika?

P: Mhmm ... ja ... ja, bi šlo, ja ... ampak pač bi potem meli malo bolj razvite osebne telefone al pa ... ja, bi šlo ja!

N: Pa veš, da si prva, ki si zaj to odgovorila tak?

P: Res?

N: Izmed vseh, ki sem jih že intervjujala, si prva, ki si tak odgovorila.

P: Pa sej bi se dalo, nekak ... mislim, kaj, bi pisali seminarske naloge na roko, pa ... kaj vem, sej mogoče bi blo to boljše za nas ... ker glede na to, kak računalnik v bistvu vpliva na nas ... sigurno so neka sevanja ... vseeno mislim, da bi bilo bolj zdravo živeti brez njega. Ampak je pa res, da je vse hitreje, ko ga maš ...

N: Ja, to sigurno je, ne. Po drugi strani pa se zaradi tega nabira še več stvari, ki jih je treba opraviti ...

P: Ja, to pa je tut res. Mogoče bi bil malo lažji program za učenje, pa te stvari ... to bi blo tudi vredno. Bi se dalo brez računalnika!

N: Zanimivo. Kaj pa misliš, način odraščanja danes, med vami pa med tvojimi starši. Misliš, da je kaj drugačen?

P: Ja, je ja.

N: Na podlagi česa?

P: Pa ne vem, recimo tak, si kr znam predstavlat mami, ko je bla mala, kak se je igrala na igrišču, pa ne vem, da so se dejansko dobli s prijatli vsaki dan po pouku, recimo, pa so šli vun, pa se špilali, pa pač, ne vem kaj so delali, sej je vseeno kaj so delali pač vuni ... ne pa tukaj, ko če koga želiš, ga pokličeš preko skajpa al pa preko telefona, al pa si pišeš na messengerju al pa na facebooku ... tak, neosebni se mi zdi da postajamo zaradi tega, tak odtujujemo se tak ...

N: Fizično?

P: Pa ja, pa miselno tut, tak se mi zdi malo ... mislim, nismo več tolko ... ja, fizično tut! Pa tak je, kot da bi, kot da bi neki zid tak ustvarjali med sabo, mislim, ker ti v bistvu, če rabiš kaj, ti je računalnik tak vse kaj rabiš tisti trenutek, ne ... pa sej se družiš s prijatli v šoli pa tak, ampak kdaj se zgodi čez teden, ja dobimo se zdaj, pa gremo tja? Ja, nikoli, ne ...

N: Mi smo še malo starejše generacije, pa se še dobivamo, tudi čez teden (smeh). Si pa tudi tu drugače prva, ki si to na tak način povedala. Zelo zanimivo. Kaj pa, misliš tudi, da ima to kake posledice na odnose v družini?

P: Ja! Tut tu se odtujujemo in miselno in tudi fizično ...

N: Pa maš tak občutek tudi pri tvoji družini?

P: Ja ...mislim, ni taki močni vpliv, nismo ena ameriška družina, ko je recimo, ata cel dan za televizijo, mama nekaj dela v kuhni, ne vem, froc pa na računalniku, ampak je pa tak, recimo, mislim, ... ne vem, kak bi blo, če nebi meli računalnikov, ampak vidim, pa da je zaj tak, da midva z bratom ful redko pridema, mislim, ne redko, sej pridema ven iz svoje sobe, ampak večinoma sma tu noter. Ati pa mami pač ne vem kaj doli delata, ampak ... ne vem, no ... najbrž bi se več družili ...

N: Kdaj pa se zdaj recimo družite?

P: Ob vikendih, mamu skupne zajtrke, zjutraj, pa pol kosilo, pa pač tudi večerjo, med tednom pa pač ... mislim, kaj ... prideta gor, pa pač vprašata kaj, če ju zanima, al pa pokličeta jesti, če mamu kosilo ... pol ne vem, vsako sredo je recimo House zvečer, te gledama to z mamu skupaj ... tak, ne vem, no ... smo kr tak dost drug od drugega bek.

N: Super. Je blo zanimivo slišat tut malo drugačno mnenje. Najlepše se ti zahvaljujem za pogovor.

P: (smeh) Ja, ni kaj.

Oče 2

N: Zdravo!

O: Zdravo!

N: Najprej me zanima, koliko časa že mate doma računalnik?

O: Govorimo zaj o službenem al domačem?

N: O domačem.

O: Domači računalnik imamo ... aaa ... štiri, ali ... ne, šest let približno.

N: Kje pa je nameščen ta računalnik?

O: Zdaj je nameščen v, kaj je to, delovni sobi.

N: Pa je ta še vedno ta prvi računalnik? Ali ste ga zmes že zamenjali?

O: Smo že zamenjali.

N: Koliko pa imate računalnikov doma danes?

O: V hiši?

N: Ja.

O: Štejejo in službeni in privatni?

N: Ja, pač glavno, da se tudi doma uporabljajo.

O: Potem jih mamu ... aaaa ... štiri.

N: Če ste štirje, pomeni, da mate vsak svojega?

O: Ni glih tak ... tisti, v delovni sobi je skupni, otroka mata vsak svojega, pa jaz mam svojega službenega, pa žena ma pa tak v službi skoz svojega, tak da je tisti (v delovni sobi) potem skupen.

N: Kdo pa ga po vašem mnenju najpogosteje uporablja doma?

O: Še vedno govorima o domačem računalniku, al o vseh?

N: Ja. Kdo doma najpogosteje uporablja računalnik?

O: Sin!

N: In koliko je to približno ur na dan?

O: V urah na dan ... aaa ...tri!

N: Kaj pa vi? Koliko vi uporabljate računalnik doma?

O: Jaz pa tako delo, da tudi službeno delo doma opravljam. Če pa to v ure spet pretvorima pa je to v povprečju ... eno uro na dan, mogoče še malo manj, tričetrt ure na dan.

N: Kdaj pa je ta ura, v katerem delu dneva?

O: Zjutraj. Popoldne, zveče, nič

N: Pa ga izključno za službo uporabljate?

O: Ja!

N: Pa nič drugega?

O: 95% za službo. Tistih 5% pa za doma, ampak ne da bi kakšne igrce gor igral, al pa kaj, 24ur stran preberem, pa včasih kako stran Financ. To mogoče.

N: Kaj pa bi bila za vas prava raba računalnika?

O: Dobro, glej, Exel, zapisi, številke, pa tole, ne ... aaa ...lažje vodenje domačega gospodinjstva tudi, s stroškovnega vidika tudi, otroci ga uporabljajo za seminarske naloge. To jaz nisem rabo, vi pa morda dans delat, recimo, ne. Drugo pa jaz ne vidim nekega pametnega razloga.

N: Kakšna pa bi, recimo, meli še pričakovanja od samega računalnika?

O: Da bi bil hitrejši! To včasih. Jaz včasih dostopam do enih službenih švicarskih strani in to pač včasih malo dolgo traja, ne. Torej samo hitrost, drugo pa jaz ne rabim nič več.

N: Kaj pa odraščanje? Razlika med vašim odraščanjem in današnjim odraščanjem?

O: Sto proti ena! Jaz sem prvič računalnik vido na fakulteti. Pa še to so bli tisti vlki. Prvič sem ga pa praktično uporabljal v ta drugi službi, ko sem bil star ... približno 30, 32 let. Ker v prvi službi ga nisem rabo, v drugi službi pa so potem že prišli računalniki, ne. Torej ene zadnjih 15 let ga jaz komaj uporabljam.

N: Pa sem vam zdi kdaj moteč računalnik danes, pri odraščanju?

O: Ja, absolutno!

N: Zakaj pa?

O: Zato, ker otroci preveč časa presedijo za njimi.

N: In kaj je pol problem, da sedijo al da so za računalnikom?

O: Aaaa ... da sedijo za računalnikom. Oboje je problem! Razumem, da pač, em, seminarske naloge morajo delat, ne, ampak da si pa pišejo po raznih, kaj so facebooki, ... naj grejo rajši na dvorišče pa se gumitvist igrajo, kot se je to počelo včasih. To me pa moti. Ampak ne morem vplivat na to, ne.

N: Ja, težko ...Vseeno so preveč že navajeni

O: Ma, za šolo morajo met, pa okej, sej malo tut morajo drugo, ampak to je pa preveč.

N: Pa sem vam zdi, da bi to lahko imelo tut kak vpliv na odnose v družini?

O: Ne morš rečt, da so slabši, so pa drugačni. So tudi vreau odnosi, ampak zaj se pač manj pogovarjamo, žal.

N: Ampak manj torej ne pomeni manj kvalitetno?

O: Ne, ne ... ampak manj se pogovarjamo. Niso slabši odnosi v družini, ampak manj ... tu zaj količinsko govorima ... po kvaliteti smo na istem, če seveda upoštevamo trenutne pubertete in to, ampak kvantitativno pa se precej manj pogovarjamo. Je pa res, da bi težko oceno, kaj bi blo če ne bi mela računalnika, al bi gori v sobi brala kaj al pa z nama doli gledala televizijo.

N: Ja, to pa bomo težko zvedli. Dobro, prišla sva do konca. Najlepša hvala za pogovor.

O: Ja, ni problem.